

FINANČNÝ MANAŽÉR

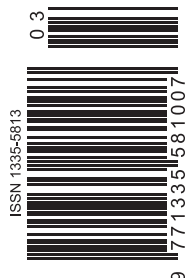
Ročník XVII. • číslo 3 • Periodikum Slovenskej asociácie podnikových finančníkov • 2017

SLOVAK ASSOCIATION OF FINANCE AND TREASURY
BRATISLAVA

CECGA

CENTRAL EUROPEAN CORPORATE GOVERNANCE ASSOCIATION
STŘEDOEVROPEJSKÁ ASOCIACE SPRÁVY A ŘÍZENÍ SPOLEČNOSTÍ

FINANČNÝ MANAŽÉR

Ročník XVII. • číslo 3 • Periodikum Slovenskej asociácie podnikových finančníkov • 2017

OBSAH

□ ÚVODNÍK

Eduard HOZLÁR, predseda redakčnej rady 1

□ ODBORNÉ A TEORETICKÉ TÉMY

PRIESKUM ZVEREJŇOVANIA INFORMÁCIÍ V OBLASTI SPRÁVY
A RIADENIA SPOLOČNOSTÍ ZA ROK 2016 NA SLOVENSKU

Lenka DEBNÁROVÁ 3

INVESTIČNÁ POMOC AKO NÁSTROJ EXTERNÉHO
SPOLUFINANCOVANIA INVESTIČNÝCH PROJEKTOV
V PODNIKOKCH NA SLOVENSKU

Milan FIEA – Peter KRIŠTOFÍK 6

ANALÝZA HODNOTENIA SLOVENSKA V REBRÍČKU DOING
BUSINESS

Tatiana HLUŠKOVÁ – Patrik TUROŠÍK 13

INKLUZIVITA PODNIKANIA V REGIÓNOCH SLOVENSKA

Juraj MIKUŠ 18

AKTUÁLNE MOŽNOSTI FINANCOVANIA INOVACÍ V MSP
Z PROSTRIEDKOV EŠIF V NAJMENEJ ROZVINUTÝCH
REGIÓNOCH SLOVENSKA

Milan FIEA 27

□ STRÁNKY SAF

INFORMÁCIA ZO ZASADNUTIA SPRÁVNEJ RADY EACT
A SPRÁVNEJ RADY IGTA V BERLÍNE

(Andrej RÉVAY) 32

TLAČOVÁ SPRÁVA „JOURNEYS TO TREASURY“ 34

AKTIVITY SAF V RÁMCI PROJEKTU ODVETVOVÝCH
ŠTANDARDOV NA SLOVENSKU

(redakcia) 35

□ **ENGLISH SUMMARY** 36

Šéfredaktorka

Ing. Miloslava Zelmanová

Zástupca šéfredaktora

doc. Ing. Peter Krištofík, PhD.

Predseda redakčnej rady

doc. RNDr. Eduard Hozlár, CSc.

Členovia redakčnej rady

doc. Ing. Klimíková Mária, PhD.

Mgr. Ing. Peter Daniel, PhD.

Ing. František Chvostaľ

Výkonná editorka

Ing. Želmíra Michel'ová

Vydavateľ

Slovenská asociácia
podnikových finančníkov

Adresa redakcie

Drieňová 3, 821 01 Bratislava

Tel.: +421- 2 - 4363 5667

Fax: +421- 2 - 4363 5667

E-mail: kancelaria@asocfin.sk

Internet: www.asocfin.sk

ISSN 1335-5813

Grafická úprava

LAYOUT s. r. o., Bratislava

www.layout.sk

Tlač

Stredná odborná škola polygrafická

Račianska 190, 835 26 Bratislava

www.polygrafickaskola.sk

Toto číslo bolo zadane do tlače

17.10.2017

Téma podnikania na Slovensku je nevyčerpa-
teľná téma nielen pre podnikateľské subjekty, ale
aj pre všetkých, ktorí nie sú priamo podnikateľmi,
ale sú aktérmi vytvárania podnikateľského prostre-
dia. Podnikateľské subjekty sa snažia využívať svoje
schopnosti, prácu a kapitál na vytváranie hodnôt vo
forme tovarov a služieb pre uspokojenie požiada-
viakov spotrebiteľov doma a v zahraničí. Podnikatelia
sa snažia podnikáť efektívne, pričom vlastnú efek-
tívnosť posudzujú podľa vlastných kritérií (krátko-
dobých, dlhodobých, finančných, trhových...). Sa-
mozrejme, že na efektívnosť podnikania má okrem
schopnosti pretvárať prácu a kapitál na požadovaný
produkt pre spotrebu aj podnikateľské prostredie
krajiny, v ktorej sa uskutočňuje podnikanie.

Podnikateľské prostredie je určované v prvom
rade všeobecne uznávanými (aj medzinárodne)
požiadavkami na dodržiavanie enviromentálnych
a zdravotných noriem v rámci podnikania, ale aj
požiadavkami na dodržiavanie vlastníckych a ľud-
ských práv, prípadne iných medzinárodných dohôd
o cezhraničnom pohybe tovaru, služieb, kapitálu,
pracovnej sily a informačných povinností.

Dôležitejším aktérom pre tvorbu podnikateľské-
ho prostredia je štát a jeho obyvatelia. Štát vytvára
pravidlá, kontroluje a vymáha ich dodržiavanie.
Konkrétni ľudia však podnikajú v rámci zadaných
pravidiel, iní konkrétni ľudia naplňajú kontrolu do-
držiavania pravidiel a vymáhania spravodlivosti pri
ich nedodržaní. Tak ako podnikatelia potrebujú pre
dlhodobú udržateľnosť svojho podnikania vybu-
dovať dôveru v kvalitu svojho produktu, tak aj štát

potrebuje vybudovať dôveru podnikateľov aj spotre-
biteľov v systém stabilných vyvážených pravidiel pre
aktérov celého systému podnikateľského prostredia.
Preto budovanie vzájomnej dôvery medzi podnika-
telmi, podnikateľmi a štátom vrátane zvyšovania
dôvery v spravodlivosť je tou najdôležitejšou úlohou
pre podnikateľské prostredie.

V súčasnosti sa na MH SR pripravuje rozsiahly
materiál týkajúci sa zlepšovania podnikateľského
prostredia. Je otvorená diskusia a očakávajú sa aj
kvalifikované námety. Slovenská asociácia pod-
nikových finančníkov sa vždy zapájala do riešenia
problematiky podnikateľského prostredia z pohľa-
du podnikateľských subjektov. SAF aj v minulosti
prispela k transparentnosti podnikateľského pros-
tredia aktívnym presadzovaním vzniku registra úč-
tovných závierok. Taktiež sa zapája do vylepšovania
novelizovaných rôznych ekonomických zákonov,
či už daňových a účtovných, zákona o konkurze,
obchodného zákonníka a pod. Veľká pozornosť sa
v SAF venuje znižovaniu administratívnej záťaže
a informačným povinnostiam podnikateľov. V rám-
ci seminárov SAF zameriava svoju pozornosť na
možnosti financovania MSP, hlavne na využívanie
alternatívnych zdrojov financovania a na znižovanie
nákladov súvisiacich s povinnosťami podnikateľov
voči štátu.

Dlhé roky a každoročne sú najviac diskutované
otázky daňového a odvodového zaťaženia podni-
kateľov a vymožitelnosti práva. Tieto problémové
okruhy majú kľúčový význam pre podnikateľské
prostredie. Fungovanie spravodlivosti v obchod-
ných vzťahoch je dané nielen kvalitou economic-
kých zákonov a fungovaním systému justície, ale aj
(a možno predovšetkým) úrovňou dôvery a predví-
dateľného správania sa podnikateľských subjektov.
Zvyšovaniu dôvery napomáha zvyšovanie trans-
parentnosti podnikania. Nemali by vznikať kauzy
typu nepravdivých údajov o emisiách motorových
vozidiel, celoeurópska kauza o zdraví škodlivých
vajčiekach, klamlivé reklamy, v menších mierkach sú
to kauzy úmyselného neplatenia pohľadávok, skres-
ľovania hospodárenia firiem, daňové podvody, nele-
gálne zamestnávanie, a pod. Niektoré z uvedených
príkladov káuz by nevznikli, keby sa celosvetovo ne-
platili dane a nemuselo sa prispievať na sociálne fon-

dy a prevádzku štátov. Nastavenie úrovne odvodového a daňového zaťaženia je vecou každého štátu, kde na nastavení parametrov musí vzniknúť dohoda demokratickým postupom. Niektoré kauzy znižujúce dôveru v podnikaní však vznikajú z obyčajnej chamtivosti a úmyselného nekorektného správania sa v podnikaní.

Čo sa týka nastavenia parametrov daňového a odvodového systému SAF je vždy na strane podnikateľských subjektov, ktoré vedia na svojom príklade odborne odôvodniť potrebu zmeny pripomienkovaného zákona. Nejde pritom iba o zmenu sadzieb, ale aj o zmeny ovplyvňujúce vymeriavací základ pre platenie, prípadne o zmeny pre pozitívne správanie sa daňových kontrol a kontrol poisťovní v odvodových veciach voči tým podnikateľom, ktorí si dlhodobo plnia svoje povinnosti. Postupný vznik rôznych registrov (pre účtovné závierky, exekúcie, konkurzy, neplatenie odvodov, daní, registre dlžníkov finančným inštitúciám, register konečných užívateľov výhod, zverejňovanie zmlúv so štátom apod.)

napomáhajú výrazným spôsobom transparentnosti podnikateľského prostredia. Navyše, nad verejnými registrami vznikajú analytické útvary, ktoré štatisticky spracúvajú zverejnené údaje a umožňujú tak lepšie identifikovať pozíciu napríklad obchodného partnera na trhu.

Zmeny zákonov sú závislé na ich schválení v NR SR. Preto je dôležité okrem dobre odôvodnenej odbornej prípravy pre zmenu zákona nájsť aj politickú podporu na jej schválenie. SAF sa preto snaží o čo najširšie prediskutovanie navrhovaných zmien nielen s navrhovateľom a v odbornej verejnosti, ale aj vo výboroch NR SR. Budeme radi, keď sa ako členovia SAF zapojíte do práce niektorej našej odbornej komisie, prípadne zašlete na zverejnenie váš pohľad na niektorú odbornú tému súvisiacu s podnikateľským prostredím.

*Eduard Hozlár
predseda redakčnej rady*

Prieskum zverejňovania informácií v oblasti správy a riadenia spoločností za rok 2016 na Slovensku

Lenka DEBNÁROVÁ

S rastúcou globalizáciou je riadenie spoločností stále náročnejšie. Dôsledky nesprávneho riadenia v nadnárodných spoločnostiach sa prejavujú v plnej miere a ovplyvňujú nielen samotné spoločnosti, ale celé svetové hospodárstvo. Práve u nadnárodných spoločností zaznamenávame jednu dôležitú skutočnosť, ktorá zásadne ovplyvňuje ich správu a riadenie, a to oddelenie vlastníctva od riadenia. Negatívne dôsledky oddelenia vlastníctva od riadenia nútia spoločnosti k väčšej transparentnosti a zodpovednejšiemu riadeniu prostredníctvom uplatňovania princípov správy a riadenia. Práve ich uplatňovanie má pozitívny vplyv na elimináciu informačnej asymetrie, a tým aj pozitívny vplyv na finančné riadenie spoločností. Náležitú pozornosť danej problematike venujú aj inštitúcie ako

Európska komisia, Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej len „OECD“) a na lokálnej úrovni práve Stredoeurópska asociácia správy a riadenia spoločností (ďalej len „CECGA“). V roku 2015 OECD pri zostavovaní nových princípov rešpektovala skutočnosť, že spôsoby správy a riadenia spoločnosti hrajú dôležitú úlohu pri dosahovaní ekonomických cieľov, a to s ohľadom na dôveru investorov, tvorbu kapitálu a jeho alokáciu. Kvalita správy a riadenia ovplyvňuje náklady spoločností na kapitálové zdroje potrebné pre rast a zaistenie dôvery pre tých, ktorí kapitál potrebujú a podieľať sa na tvorbe hodnôt za spravodlivých a rovnakých podmienok. Asociácia CECGA aktualizovala Kódex správy spoločností na Slovensku na základe nových princípov OECD a prvýkrát bol prezentovaný na Európskej konferencii Corporate Governance, ktorá sa uskutočnila v Bratislave na jeseň 2016. Spoločnosti by mali princípy nového kódexu dodržiavať od 1. 1. 2017. Momentálne organizácia CECGA pracuje na príprave Kódexu správy spoločností s majetkovou účasťou štátu na Slovensku v súlade s OECD princípmi Corporate Governance pre spoločnosti s majetkovou účasťou štátu.

Každá krajina, ktorá sa usiluje o zavedenie princípov správy a riadenia do praxe, by mala monitorovať rámec správy a riadenia spoločností, vrátane regulačných a burzových požiadaviek a zaužívaných obchodných postupov, s cieľom udržať ich prínos pre integritu trhu a ekonomickú výkonnosť.

Výsledky prieskumu

Asociácia CECGA už šiesty rok za sebou zrealizovala prieskum, ktorého cieľom bolo zistiť dostupnosť, úroveň a rozsah informácií pre akcionárov a investo-

rov za obdobie roku 2016 a zároveň posúdiť, či úroveň zverejňovania ma pozitívny trend. Pri hodnotení sme vychádzali z Kritérií hodnotenia spoločností schválených Správnou radou CECGA v roku 2015. Informácie sme získali z dostupných dokumentov v Centrálnnej evidencii regulovaných informácií Národnej banky Slovenska (ďalej len „CERI“), z internetových stránok spoločností a z Registra účtovných závierok (ďalej len „RUZ“). Základný súbor tvorilo 65 spoločností, ktorých cenné papiere sú obchodované na Burze cenných papierov v Bratislave, a.s.

Spoločnosti, ktoré emitujú cenné papiere sú podľa § 34 zákona č. 429/2002 Z. z. o burze cenných papierov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o burze“) povinné najneskôr do štyroch mesiacov po uplynutí účtovného obdobia zverejniť ročnú finančnú správu. Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že len jedna spoločnosť si nespĺnila túto zákonnú povinnosť. Túto skutočnosť môžeme hodnotiť ako pozitívny trend v oblasti zverejňovania informácií v porovnaní s minuloročným prieskumom. Ročnú finančnú správu alebo výročnú správu za rok 2016 zverejnilo v CERI, RUZ a aj na svojich internetových stránkach 68% spoločností.

V prieskume sme hodnotili aj prístupnosť informácií na internetových stránkach spoločností z pohľadu akcionárov a iných zainteresovaných strán. Približne 78 % spoločností má na svojej internetovej stránke rýchlo dostupné a prehľadné informácie. Ostatné spoločnosti nemali na svojich internetových stránkach informácie o správe a riadení, alebo ak mali, tak sa nedali ľahko identifikovať.

Najdôležitejšia oblasť prieskum sa týkala samotného obsahu Vyhlásenia o správe a riadení. Podiel spoločností, ktoré nemali zverejnené Vyhlásenie o správe a riadení, alebo informácie vo Vyhlásení neboli dostatočné, bol na úrovni približne 50%. Stále je to vysoký percentuálny podiel a v dlhoročnom pozorovaní radikálna zmena nenastala.

Približne 74% spoločností uviedlo len základné informácie o zložení orgánov spoločností a 9% spoločností uviedlo aj doplnujúce informácie o právomociach, odborných predpokladoch jednotlivých členov orgánov spoločnosti a ich kvalifikácii.

Zverejňovanie informácií o odmeňovaní členov orgánov spoločnosti je stále oblasť, ktorú spoločnosti nerady zverejňujú. Pri hodnotení sme sledovali zverejnenie informácií o štruktúre, a výške základných a mimoriadnych odmien pre jednotlivých členov správnych orgánov. Z výsledkov prieskumu sme zistili, že 69% spoločností neuviedlo kumulatívne údaje a ani žiadne ďalšie informácie o odmeňovaní členov orgánov. Približne 20% spoločností zverejnilo aspoň kumulatívne údaje o výške odmien pre členov orgánov a len 11% spoločností zverejnilo podrobnejšie informácie o odmeňovaní členov orgánov.

Informácie o riadení rizík, zadefinované predvídateľné riziká a v niektorých prípadoch aj kvantifikácia rizík sú pre akcionárov a potencionálnych investorov veľmi dôležité. Kvalitne spracované informácie o riadení rizík a predvídateľných rizikách malo 32% spoločností. Podľa § 20 zákona o účtovníctve spoločnosť musí vo svojej výročnej správe popísať systémy riadenia rizík, pričom až 60% spoločností neuviedlo žiadne konkrétne informácie.

Záverečná časť prieskumu sa týkala oblasti zriadenia výborov podľa odporúčaní Kódexu¹ a informovania o ich činnosti. Je prekvapivé, že napriek zákonnej povinnosti približne 38% spoločností neposkytlo prostredníctvom svojej výročnej správy žiadne informácie o zriadení výboru pre audit. Približne 17 spoločností má zriadený výbor pre audit a prehľadne uviedli aj činnosti tohto výboru za sledované obdobie. Najmenší význam spoločnosti prikladajú výboru pre nominovanie, pričom až 95% spoločností uviedlo, že výbor nemajú zriadený, alebo nevedelo žiadne informácie k tomuto výboru.

Záver

Dlhodobý nepriaznivý vývoj na slovenskom kapitálovom trhu významne posilnil postavenie komerčných bánk na finančnom trhu. Spoločnosti majú tendenciu prednostne poskytovať informácie komerčným bankám na rozdiel od zverejňovania informácií aj pre potencionálnych investorov. Z medziročného porovnania bolo zaznamenané mierne zvýšenie povedomia a kvality zverejňo-

¹ Výbor pre audit, výbor pre menovanie a výbor pre odmeňovanie.

vaných informácií o správe a riadení spoločností. Najvýznamnejšie zmeny sme zaznamenali vo zvýšení podielu spoločností, ktoré zverejňujú informácie v CERI, v RUZ a aj na svojich internetových stránkach. K pozitívnym zmenám došlo aj pri zriaďovaní výborov a dostupnosti informácií o ich činnosti, ako aj pri hodnotení zverejňovania informácií o riadení rizík.

Prieskum nám ukázal oblasti, kde došlo k poklesu úrovne vykazovania. Negatívny trend sme zaznamenali vo zverejňovaní Vyhlásení o správe a riadení a v ich samotnom obsahu. Podiel spoločností, ktoré nemali zverejnené Vyhlásenie o správe a riadení alebo informácie vo Vyhlásení neboli dostatočné, bol na úrovni približne 50% za sledované obdobie a v medziročnom porovnaní sa nezmenil. Narástol aj podiel spoločností, ktoré neposkytli dostatočné informácie o členoch správnych orgánov a ich odmeňovaní. Percentuálny podiel spomínaných spoločností vzrástol z 60 % v roku 2011 na približne 80% v roku 2016.

Na základe výsledkov prieskumu Správna rada CECGA rozhodla, že za rok 2016 budú v októbri 2017 udelené Ocenenia CECGA spoločnostiam VÚB, a.s., Tatry Mountain Resorts, a.s., Majetkový Holding, a.s. a Poľnonákup ŠARIŠ, a.s.

Výstupy z uskutočneného prieskumu rozšírili naše poznatky z oblasti správy a riadenia na Slovensku a poukázali na slabé stránky v oblasti zverejňovania informácií. Za pozitívnu skutočnosť môžeme označiť snahu zo strany spoločností o zverejnenie aspoň základných informácií o správe a riadení. Veríme, že práve aktivitami asociácie CECGA a každoročným oceňovaním najlepších spoločností sa téma Corporate Governance bude dostávať stále viac do povedomia odbornej verejnosti a dostane sa jej takej pozornosti od investorov, akcionárov a členov orgánov spoločností, ktorá jej právom prináleží.

*Autorkou článku je Ing. Lenka Debnárová, PhD.
akademický člen CECGA*

Investičná pomoc ako nástroj externého spolufinancovania investičných projektov v podnikoch na Slovensku

Milan FIĽA – Peter KRIŠTOFÍK

Na územie Slovenskej republiky dlhodobo prichádza množstvo zahraničných investorov s cieľom vybudovať na našom území svoje prevádzky, najmä výrobného charakteru. Práve tie najčastejšie využívajú investičnú pomoc, ktorá je zároveň jedným z významných motivačných faktorov pre ich rozhodovanie sa o konečnom umiestnení svojej investície v tej ktorej krajine, či príslušnom regióne. Vo väčšine prípadov ide pritom o investície veľkého rozsahu a zvyčajne sa im venuje aj zvýšená mediálna pozornosť. Vo všeobecnosti sa však omnoho menej hovorí o tom, že investičná pomoc nie je len nástrojom na tzv. „lákanie“ zahraničných investorov, ale predovšetkým nástrojom pre podporu vytvárania priaznivých podmienok v znevýhodnených, resp. zaostávajúcich regiónoch pre podnikateľský sektor a tvorby pracovných miest, a to bez ohľadu na, či ide o podniky zo zahraničia, alebo Slovenska. Tento nástroj je tak prístupný aj slovenským podnikom vrátane kategórie MSP.

Úvod

Investičná pomoc resp. investičný stimul je súčasťou väčšej skupiny tzv. ekonomických stimulov, ktorých úlohou je použitím nástrojov hospodárskej politiky prostredníctvom vlády podporiť rast ekonomiky či vybraných odvetví hospodárstva. Vláda pritom môže použiť rôzne formy pomoci.

Z makroekonomického hľadiska existujú rôzne názory na to, aký je vplyv tejto pomoci na podporu ekonomického rastu – od pozitívnych podporujúcich jej použitie na stimuláciu ekonomiky až po negatívne, ktoré zdôrazňujú ich neefektívnosť, možnosť vytlačania súkromného sektora vládou z niektorých odvetví alebo obavy z vyššej spotreby v dôsledku budúceho vyššieho verejného dlhu a s tým súvisiace zvýšenie daňového zaťaženia. Efekty žiadneho z týchto prístupov sa však nepodarilo jednoznačne preukázať empirickým výskumom.

Ako sa však uvádza v ekonomickej literatúre, verejný sektor sa nachádza v trhovom prostredí spolu so súkromným sektorom. Každý zo sektorov vstupuje do tohto neoddeliteľného spoločného priestoru v súlade so svojou predstavou. Súkromný sektor s komerčnými záujmami a pomocou trhového regulačného mechanizmu. Verejný sektor s napĺňaním verejných záujmov a pomocou verejno – právneho regulačného mechanizmu. [2]

V podmienkach SR je konkrétnym prejavom verejno – právneho regulačného mechanizmu ekonomických stimulov okrem iného Zákon o investičnej pomoci, ktorý umožňuje podporu podnikateľských subjektov za určitých podmienok. V článku je uvedený prehľad týchto podmienok, ako aj aktuálna situácia v aplikácii uvedeného zákona.

Zákon o investičnej pomoci

Možnosť požiadať aj o investičnú pomoc má každý podnik spĺňajúci definované podmienky, a to na základe zákona č. 561/2007 Z.z. o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších podpisov, ktorý nadväzuje na predchádzajúce právne úpravy, ktorými boli napr. Zákon o investičných stimuloch alebo Schéma regionálnej pomoci pre veľké podniky.

Zákon o investičnej pomoci je schémou štátnej pomoci podľa nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy o fungovaní Európskej únie (Lisabonská zmluva). V súčasnosti ho administruje Ministerstvo hospodárstva SR, ktoré je centrálnou inštitúciou kompetentnou na rokovanie a poskytovanie investičných stimulov. Investičná pomoc je formou štátnej pomoci poskytovanou podnikateľským subjektom.

Zákon o investičnej pomoci aktuálne upravuje podmienky na poskytnutie investičnej pomoci v nasledujúcich oblastiach:

- A. priemyselná výroba,
- B. technologické centrá,
- C. centrá strategických služieb,
- D. cestovný ruch.

Investičným zámerom na poskytnutie investičnej pomoci sa v zmysle tohto zákona rozumie projekt zameraný na počiatočnú investíciu alebo vytvorenie pracovných miest, ktoré bezprostredne súvisia s investičným zámerom, ktorý je zrealizovaný jedným podnikom alebo viacerými podnikmi v období maximálne troch rokov.

Prijímateľ pomoci

Prijímateľom investičnej pomoci môže byť v zmysle aktuálne platnej právnej úpravy právnická osoba alebo fyzická osoba – podnikateľ so sídlom v Slovenskej republike, zapísaná v Obchodnom registri SR alebo v Živnostenskom registri SR, ktorá bude realizovať investičný zámer v Slovenskej republike, prijímateľ pomoci musí byť v 100%-nom vlastníctve žiadateľa alebo žiadateľ musí byť vo vzťahu k prijímateľovi ovládajúcou osobou v zmysle zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

Minimálne kritériá pre získanie investičnej pomoci

Pre každú z podporovaných oblastí definovaných zákonom o investičnej pomoci sú stanovené minimálne kritériá, ktoré je potrebné splniť pre jej získanie tak v čase podávania žiadosti o investičnú pomoc ako aj následne v rámci realizácie samotného investičného projektu. Na základe legislatívnych úprav schválených v roku 2015, je kľúčovým kritériom umiestnenie investície vo vzťahu k vyspelosti zvoleného regiónu (okresu) Slovenska, meraného mierou nezamestnanosti. Pri určovaní miery nezamestnanosti a následného zaradenia investičnej pomoci z hľadiska kategorizácie a maximálnej miery pomoci sa do úvahy berie miera nezamestnanosti na základe štatistík zverejňovaných Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny SR vypočítaná z celkového disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie za rok predchádzajúci roku, v ktorom bol investičný zámer podaný. Aktuálne delenie je platné od 1. 1. 2017.

Priemyselná výroba

Miera nezamestnanosti	Minimálna výška investície (v EUR)	Podiel nových výrobných a technologických zariadení (v %)	Minimálny počet novovytvorených pracovných miest	Minimálna miera krytia investície vlastným imanom (v %)
Nižšia ako priemer SR	10 mil.	60	40	50
Vyššia ako priemer SR	5 mil.	50	40	50
Min. o 35 % vyššia ako priemer SR	3 mil.	40	40	50
Najmenej rozvinuté regióny SR	0,2 mil.	30	10	50

Cestovný ruch

Miera nezamestnanosti	Minimálna výška investície (v EUR)	Podiel nových výrobných a technologických zariadení (v %)	Minimálny počet novovytvorených pracovných miest	Minimálna miera krytia investície vlastným imanom (v %)
Nižšia ako priemer SR	10 mil.	40	40	50
Vyššia ako priemer SR	5 mil.	20	40	50
Min. o 35 % vyššia ako priemer SR	3 mil.	20	40	50
Najmenej rozvinuté regióny SR	0,2 mil.	20	5	50

V prípade, ak je investorom, resp. prijímateľom pomoci podnik z kategórie MSP, tak sa minimálna výška investície v prípade priemyslu a cestovného ruchu znižuje o 50 %, t.j. na hodnoty od 0,1 do 5 miliónov EUR.

Osobitne výhodné postavenie majú tzv. najmenej rozvinuté regióny Slovenska, ktorými sú v zmysle zákona č.336/2015 Z.z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov tie okresy, kde je nezamestnanosť vyššia ako 1,6-násobok miery evidovanej nezamestnanosti na Slovensku za aspoň deväť štvrtrokov počas predchádzajúcich 12 za sebou idúcich štvrtrokov, a teda zo posledné obdobie 3 rokov.

Aktuálne sa v zmysle zoznamu zverejneného Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny SR dňa 19. 7. 2017 jedná o týchto 13 okresov Slovenska:

V týchto okresoch je možné realizovať investičné projekty v oblasti priemyslu a cestovného ruchu už od 100 tis. EUR v prípade MSP, resp. od 200 tis. EUR v prípade veľkého podniku.

➤ Lučenec	➤ Svidník
➤ Poltár	➤ Vranov nad Topľou
➤ Revúca	➤ Gelnica
➤ Rimavská Sobota	➤ Rožňava
➤ Veľký Krtíš	➤ Sobrance
➤ Kežmarok	➤ Trebišov
➤ Sabinov	

Technologické centrá

Minimálna výška investície (v EUR)	Minimálny podiel zamestnancov s VŠ vzdelaním (v %)	Minimálny počet novovytvorených pracovných miest	Minimálna miera krytia investície vlastným imanom (v %)
0,5 mil.	70	30	50

Centrá strategických služieb

Minimálna výška investície (v EUR)	Minimálny podiel zamestnancov s VŠ vzdelaním (v %)	Minimálny počet novovytvorených pracovných miest	Minimálna miera krytia investície vlastným imanom (v %)
0,4 mil.	60	40	50

Podmienky pre budovanie technologických centier ako aj centier strategických služieb sa v závislosti od regiónu nemenia. Dôvodom je snaha o výraznejšiu podporu poznatkovej ekonomiky, výskumu, vývoja a inovácií ako aj zvyšovanie podielu zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním v súlade s dlhodobými cieľmi Európskej únie v tejto oblasti.

Oprávnené výdavky

Na účely investičnej pomoci sa vo všeobecnosti považujú za oprávnené nasledujúce druhy výdavkov súvisiacich s investičným zámerom:

- obstaranie pozemkov, budov a potrebnej infraštruktúry,
- obstaranie nového technologického a strojového vybavenia podniku (DHM),
- obstaranie DNM (licencie, softvér, patenty a iné práva a pod.),
- mzdové náklady (celková cena práce) v súvislosti s novovytvorenými pracovnými miestami.

Formy a intenzita investičnej pomoci

Formy investičnej pomoci, ktoré je možné získať aktuálne získať na podporu počiatočnej investície a vytváranie pracovných miest:

- **dotácie na obstaraný dlhodobý hmotný a nehmotný majetok,**
- úľavy na dani z príjmu podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších právnych predpisov (maximálne na obdobie 10 po sebe idúcich rokov / zdaňovacích období od obdobia, v ktorom bolo vydané rozhodnutie o schválení pomoci),
- **príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta** podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o službách zamestnanosti“).

Intenzita pomoci, predstavuje percentuálnu mieru, ktorou sa štát bude podieľať na spolufinancovaní oprávnených investičných nákladov. Tá je v súčasnosti závislá od dosahovaného HDP regiónu, v ktorom bude investícia umiestnená. Slovensko je aktuálne rozdelené do 4 regiónov, pričom pomoc je možné získať na celom území SR s výnimkou regiónu Bratislavského samosprávneho kraja.

Región	Priemyselná výroba	Technologické centrum	Centrum strategických služieb	Cestovný ruch
Bratislavský kraj	N/A	N/A	N/A	N/A
Západné Slovensko	25 %	25 %	25 %	25 %
Stredné Slovensko	35 %	35 %	35 %	35 %
Východné Slovensko	35 %	35 %	35 %	35 %

Výšku pomoci je možné navýšiť pri podnikoch z kategórie MSP. Pokiaľ ide o mikro, resp. malý podnik, pomoc je možné navýšiť až o 20 %, v prípade stredného podniku až o 10 %.

Zároveň existuje maximálny limit na jedno vytvorené pracovné miesto v zmysle Nariadenia Vlády SR č. 219/2015 Z.z., ktorý sa pohybuje v rozmedzí 5 – 30 tis. EUR v závislosti od jednotlivých oblastí investičnej pomoci. Vo viacerých okresoch s nízkou nezamestnanosťou však od 1. 1. 2017 už nie je možné podporiť vznik pracovných miest v sektore priemyslu a cestovnom ruchu. Ide pritom o takmer celé územie západného Slovenska.

Základné podmienky poskytnutia investičnej pomoci

Pre získanie investičnej pomoci je nevyhnutné zabezpečiť v podniku splnenie nasledujúcich základných podmienok:

1. Založenie nového podniku, rozšírenie existujúceho podniku, diverzifikácia alebo zásadná zmena výrobného programu, resp. poskytovaných služieb podniku.
2. Splnenie minimálnych kritérií investičného zámeru v zmysle definovaných kritérií v závislosti od príslušnej kategórie investičného zámeru.

3. Začatie prác na projekte až po podaní žiadosti o poskytnutie investičnej pomoci na Ministerstvo hospodárstva SR (zákaz retroaktivity – pomoc nemôže byť udelená spätne).
4. Doba realizácie investičného projektu maximálne 3 roky od schválenia investičnej pomoci (v prípade veľkých projektov s rozpočtom väčším ako 50 mil. EUR maximálne 5 rokov od schválenia investičnej pomoci).
5. V prípade projektov rozširovania priemyselnej výroby nárast produkcie (výrobnej kapacity) o minimálne 15 %.
6. Motivačný účinok investičnej pomoci – rozdiel medzi investíciou, resp. jej návratnosťou bez poskytnutej pomoci a s poskytnutou pomocou.

Príležitosti pre slovenské podniky a možné zmeny od roku 2018

V súčasnosti existuje možnosť realizácie investičného projektu a aktívneho zapojenia sa slovenských podnikov do každej z podporovaných oblastí. Vzhľadom na skutočnosť, že domáce podniky bez zahraničného kapitálu zvyčajne patria do kategórie MSP, najpriateľnejšia pre nich sa aktuálne javí možnosť investičných projektov v najmenej rozvinutých okresoch, kde je postačujúca investícia od 100 tis. EUR. Zároveň je možné získať na vytvorenie jedného pracovného miesta pomoc až vo výške 30 tis. EUR. Práve tu sa tak vytvára najväčší priestor pre menších domácich podnikateľov. Reálne však v týchto regiónoch nie je ani zďaleka taký záujem, ako sa pôvodne pri tvorbe príslušnej legislatívy očakával. Ďalšou zaujímavou oblasťou je možnosť budovania technologických centier, a teda zameriavanie sa na výskum a vývoj nových produktov a služieb.

Ministerstvo hospodárstva pripravuje úplne nový zákon o investičnej pomoci, ktorý by mohol začať platiť v roku 2018. Na základe dostupných informácií je možné očakávať nasledujúce zmeny:

- Sprehľadnenie a zjednodušenie pravidiel investičnej pomoci pre jednotlivé podporované oblasti.
- Rozdelenie krajiny do 4 investičných zón so zachovaním delenia na základe miery evidovanej nezamestnanosti (A – pod 100 % priemeru SR, B – 100 – 135 % priemeru SR, C – 135 – 160 % priemeru SR, D – nad 160 % priemeru SR), pričom však sa táto hodnota bude počítat ako vážený priemer viacerých susediacich okresov.
- Možnosť získania investičnej pomoci bez nutnosti vytvárania nových pracovných miest.
- Pri budovaní technologických centier nebude dôležité vzdelanie pracovníkov, ale výška ich platu. Počíta sa s 2-násobkom priemernej mzdy v SR.
- Prioritou by mali byť investičné projekty do oblasti výskumu a vývoja nových produktov a služieb.
- Priama dotácia v podobe finančných prostriedkov bude podmienená vyššou výškou investície ako ostatné formy pomoci (napr. daňová úľava).
- Pri menších projektoch (najmä MSP) nebude nutné rozhodnutie vlády, ale postačí rozhodnutie Ministerstva hospodárstva SR a Ministerstva financií SR.

Uvedené zmeny by mali umožniť vznik nových pracovných príležitostí aj v blízkosti tzv. „hladových dolín“ bez potreby investície priamo v daných okresoch, nakoľko o tie nie je dnes veľký záujem vzhľadom aj na iné, pre investorov dôležité, faktory ako infraštruktúra, dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily a pod. Mohla by sa tak využiť tzv. „príťažlivosť“ okolitých regiónov aj pre rozvoj tých najchudobnejších. Výhodou bude tiež možnosť získania pomoci pri investíciách do nových technológií v už existujúcich podnikoch bez nutnosti vytvárania nových dodatočných pracovných miest. Skomplikuje sa však zrejme budovanie technologických centier, a to najmä v menej rozvinutých regiónoch vzhľadom na plánované zvýšené mzdové požiadavky.

Vzhľadom na značný rozsah plánovaných zmien pre preto na zváženie manažmentu každého podniku uvažujúceho o významnejšej investícii, či tieto procesy urýchliť a získať tak externé nenávratné financovanie formou stimulu ešte za aktuálnych podmienok, alebo naopak vyčkať na nové podmienky poskytovania investičnej pomoci. V každom prípade je táto možnosť stále zaujímavým nástrojom externého financovania, keďže je napr. v porovnaní s Európskymi štrukturálnymi a investičnými fondami administratívne jednoduchšia a viac variabilnejšia. Zároveň predstavuje možnosť získania nenávratných zdrojov pre podnik.

Literatúra

- Fíla, Milan. 2016. *Investičná pomoc na Slovensku v roku 2016*. Levoča, FLASH Consulting, 2016.
- Papcunová, Viera. 2008. *Možnosti vyjadrenia efektov z využívania majetku obcí*. In: *NÁRODNÁ A REGIONÁLNA EKONOMIKA VII*. Zborník z vedeckej konferencie v Herľanoch. Košice: Technická univerzita v Košiciach, 2008. ISBN 978-80-553-0084-9
- PWC. 2017. *Investičné stimuly*. Dostupné online: <https://www.pwc.com/sk/sk/investicie/investicna-pomoc.html>
- SARIO. 2017. *Investičná pomoc na Slovensku*. Dostupné online: <http://www.sario.sk/sites/default/files/content/files/sario-investicna-pomoc-2017.pdf>
- Slovensko.sk. 2017. *Všeobecné podmienky pre poskytnutie investičnej pomoci*. Dostupné online: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_vseobecne-podmienky-pre-poskyt1/
- Toma, Branislav. 2017. Slovensko sa rozdelí na štyri investičné zóny. Dostupné online: <https://spravy.pravda.sk/ekonomika/clanok/432694-slovensko-sa-rozdeli-na-styri-investicne-zony/>
- ÚPSVaR SR. 2017. *Zoznam najmenej rozvinutých okresov SR*. Dostupné online: http://www.upsvar.sk/statistiky/zoznam-najmenej-rozvinutych-okresov.html?page_id=561733
- Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších právnych predpisov
- Zákon č. 561/2007 Z.z. o investičnej pomoci v znení neskorších právnych predpisov
- Zákon č.336/2015 Z.z. o podpore najmenej rozvinutých okresov v znení neskorších právnych predpisov
- Zmluva o fungovaní Európskej únie (Lisabonská zmluva)

Autormi článku sú Ing. Milan Fíla, PhD. z Ústavu ekonomiky a manažmentu UKF v Nitre a doc. Ing. Peter Krištofík, Ph.D. z Ekonomickej fakulty UMB v Banskej Bystrici

Analýza hodnotenia Slovenska v rebríčku Doing Business

Tatiana HLUŠKOVÁ – Patrik TUROŠÍK

Pri rozhodovaní zahraničných investorov kam umiestnia svoje investície môže zavážiť mnoho faktorov. Okrem iného je to cena a kvalita pracovnej sily, kvalitná infraštruktúra, politická stabilita, či napríklad intenzita investičnej pomoci zo strany štátu. V prvotnej fáze uvažovania môžu byť veľmi hodnotným zdrojom informácií rôzne medzinárodné rebríčky a hodnotenia, ktoré ponúkajú všeobecný náhľad na podnikateľské prostredie v kontexte porovnania krajín medzi sebou.

Príkladom takéhoto hodnotenia, ktorému sa aj na Slovensku prikladá dôležitosť zo strany odbornej verejnosti, je hodnotenie Doing Business každoročne zostavované Svetovou bankou. Hodnotenie sa týka regulácií spojených so životným cyklom malého a stredného podniku v jednotlivých krajinách (v správe Doing Business 2017 bolo hodnotených 190 štátov) a zostavuje ich poradie podľa jasne definovaných prípadových štúdií v nasledujúcich regulačných oblastiach: začatie podnikania, získavanie stavebných povolení, prístup k elektrickej energii, registrácia majetku, získavanie úverov, ochrana menšinových vlastníkov, daňové povinnosti firiem, cezhraničné obchodovanie, vymáhateľnosť zmlúv a riešenie platobnej neschopnosti.

Dáta pre hodnotenie jednotlivých indikátorov sú získavané prostredníctvom dotazníkov od jednotlivých prispievateľov, medzi ktorých patria predovšetkým miestni experti, zástupcovia štátnej správy, podnikatelia, advokátske kancelárie, konzultanti a iní profesionáli. Uvedené údaje sú následne navzájom porovnávané medzi prispievateľmi z jednotlivých krajín. V poslednej fáze Svetová banka podľa vlastného uváženia nadviaže dopľnu-

júcu komunikáciu s prispievateľmi, ako aj so zástupcami jednotlivých štátov, od ktorých si vyžadava podporné a dopĺňujúce informácie. Je nutné podotknúť, že na základe skúseností s hodnotením Slovenska je vstupom zo súkromnej sféry prikladaná podstatne väčšia dôležitosť ako informáciám poskytnutým štátnou správou, a to aj v prípade, ak sa štátna správa odvoláva na znenie platnej legislatívy.

Vzorec na výpočet umiestnenia krajiny v hodnotení Doing Business pozostáva z porovnávania krajín podľa získaného skóre, ktoré reprezentuje vzdialenosť od hraničného bodu, a teda rozdiel v hodnotení daného indikátora medzi konkrétnou hodnotenou ekonomikou na jednej strane a najlepšie hodnotenou ekonomikou spomedzi všetkých sledovaných krajín na strane druhej (DTF – *Distance to Frontier score*, maximálna hodnota 100). V hodnotení Doing Business 2017 sa Slovenská republika umiestnila na 33. mieste, pričom DTF skóre, ktoré získala, bolo 75,61. Medziročne išlo o mierne zlepšenie o 0,17 bodu. V rámci Európskej únie sa SR umiestnila celkovo na 18. mieste, v rámci Vyšehradskej štvorky sme sa umiestnili v rebríčku za Poľskom (24.) a Českou republikou (27.) a pred Maďarskom (41.).

Čo sa samotných indikátorov týka, Slovenskej republike sa v minuloročnom hodnotení najviac darilo v oblasti cezhraničného obchodovania, v ktorej sa umiestnilo na prvom mieste spomedzi všetkých 190 ekonomík; ďalej v oblasti registrácie majetku, v ktorej sa umiestnilo na siedmom mieste; a taktiež v rámci riešenia platobnej neschopnosti, v prípade ktorej naša krajina zaujala 35. miesto. Naopak, najmenej úspešní sme boli v oblasti zís-

kavania stavebných povolení (103. miesto), ochrany investorov (87. miesto) a vymáhateľnosti zmlúv (82. miesto).

V nasledujúcich riadkoch ponúkame čitateľovi prehľad vybraných indikátorov hodnotenia Doing Business, spolu so stručným popisom aplikovanej metodológie hodnotenia a pozíciou Slovenskej republiky. Následne budeme analyzovať reformy, ktoré sa v týchto vybraných indikátoroch snaží Slovenská republika presadiť pred Svetovou bankou.

ZAČATIE PODNIKANIA

V rámci indikátora Začatie podnikania Svetová banka hodnotí náročnosť začatia podnikania v ekonomike, sústreďujúc sa na počet procedúr potrebných pre tento účel, čas, ktorý podnikateľ musí vynaložiť na splnenie jednotlivých postupov, náklady spojené so začatím podnikania (ako % z príjmu na obyvateľa) a minimálnu výšku vkladu pri založení firmy (ako % z príjmu na obyvateľa).

Modelový príklad, z ktorého Svetová banka vychádza, sa zaujíma o založenie spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá plánuje podnikáť v ekonomickom centre krajiny, teda u nás v Bratislave. Spoločnosť je v domácom vlastníctve a má 5 spoločníkov, pričom žiaden z nich nie je právnickou osobou. Počiatočný kapitál je vo výške 10-násobku príjmu na obyvateľa. Do jedného mesiaca od založenia spoločnosť zamestná najmenej 10 a najviac 50 zamestnancov.

Slovensko sa v tomto indikátore v hodnotení Doing Business 2017 umiestnilo na 68. mieste. Svetová banka identifikovala šesť procedúr, ktorými podnikateľ začínajúci biznis na Slovensku musí prejsť:

- 1) kontrola duplicity zamýšľaného názvu spoločnosti v Obchodnom registri;
- 2) overenie podpisov na spoločenskej zmluve;
- 3) splatenie vkladov a získanie potvrdenia od správcu vkladov;
- 4) vykonanie úkonov na Jednotnom kontaktnom mieste súvisiacich so získaním oprávnenia na podnikanie, registráciou na daň z príjmu a zápisom na registrovom súde;

- 5) získanie potvrdenia o daňových nedoplatkoch spoločníkov
- 6) registrácia v Sociálnej poisťovni.

Náklady na založenie spoločnosti predstavujú 1,2 % výšky príjmu na osobu v SR a minimálna výška vkladu predstavuje 17,8 % výšky príjmu na osobu v SR. Celkový čas na založenie novej firmy je podľa hodnotenia Doing Business 11,5 dňa.

Slovenský tím Doing Business na Ministerstve hospodárstva SR a Ministerstve financií SR vynakladá intenzívnu snahu v presadzovaní reforiem, ako aj v presadzovaní adekvátnej interpretácie jednotlivých indikátorov a im príslušnej metodológie v podmienkach slovenského podnikateľského prostredia. Táto snaha však nie vždy nachádza adekvátnu odozvu u Svetovej banky. Ideálnym príkladom, kedy sa Slovenská republika nestotožňuje s chápaním tohto indikátora v slovenskom kontexte, je kontrola duplicity zamýšľaného názvu firmy v Obchodnom registri. Zatiaľ čo Svetová banka považuje spomínanú kontrolu za procedúru, slovenský tím sa s týmto vyjadrením nemôže stotožniť. Vychádzajúc z definície procedúry podľa Svetovej banky by musela byť kontrola duplicity zamýšľaného názvu vyžadovaná k tomu, aby mohol podnikateľ začať podnikáť. Na Slovensku sa však vykonanie tohto úkonu nevyžaduje na základe žiadneho právneho predpisu a výpis z obchodného registra o tom, že navrhované obchodné meno nie je v registri zapísané nezaručuje, že registrový súd spoločnosť s takýmto menom naozaj aj do Obchodného registra zapíše. V praxi môžeme pokojne tento úkon označiť za zbytočný, vzhľadom na to, že síce znižuje riziko odmietnutia mena, no úplne ho nevyklučuje. To, či zamýšľané obchodné meno už existuje, si však môže podnikateľ overiť priamo v internetovej verzii obchodného registra, bez nutnosti vykonať akýkoľvek úkon či zaplatiť akýkoľvek poplatok. Pozícia Slovenskej republiky v tomto zmysle klesá, vzhľadom na vyjadrenie prispievateľov zo súkromného sektora, ktorí sa vyjadrili, že táto „procedúra“ sa v praxi reálne vykonáva.

MH SR vyhodnotilo výskyt tejto alebo podobnej procedúry v 32 krajinách, ktoré sa v hodnotení Doing Business umiestnili pred Slovenskom

(pozn.: v rámci indikátora Začatie podnikania tieto krajiny obsadili lepšie i horšie pozície ako SR). Tieto krajiny buď neuvádzajú takúto procedúru, alebo je kontrola obchodného mena spojená s vydaním certifikátu jedinečnosti alebo rezerváciou tohto obchodného mena. V niekoľkých prípadoch nie je možné vyhodnotiť, či je výsledok kontroly obchodného mena právne záväzný pre nadväzujúce kroky pri začatí podnikania. V mnohých krajinách je pritom kontrola obchodného mena súčasťou jednej procedúry spolu s inými činnosťami. Do pozornosti dávame príklad Švajčiarska, kde je kontrola obchodného mena uvádzaná v rámci poznámky k inej procedúre ako nepovinná, ale odporúčaná a vykonávaná za poplatok. V prípade, ak by nám Svetová banka uznala zrušenie tejto procedúry by sa naše postavenie v hodnotení Doing Business 2017 zlepšilo o 10 miest.

Z vyššie uvedeného MH SR usudzuje, že Svetová banka pri hodnotení jednotlivých krajín vo veci procedúry „Kontrola duplicity zamýšľaného názvu firmy“ používa výklad metodiky rozdielnym spôsobom.

VYMÁHATEĽNOSŤ ZMLÚV

Prostredníctvom indikátora Vymáhateľnosť zmlúv posudzuje Svetová banka postupnosť procesov nevyhnutných na úplné vymożenie sumy 27 001 € na prvostupňovom okresnom súde v Bratislave 1. Cieľom je teda odhadnúť efektívnosť súdneho systému v oblasti obchodných súdov a efektívnosť vymożiteľnosti predmetnej pohľadávky.

Pri hodnotení sa zohľadňujú tri čiastkové indikátory: čas, náklady a index kvality súdnych konaní. Pri výpočte času sú brané v úvahu dni potrebné na vyriešenie sporu od okamihu, kedy žalobca podal žalobu na súd, až do zaplattenia vymáhanej pohľadávky. V rámci nákladov sa sčítavajú súdne poplatky a odmeny právnych zástupcov, ako aj náklady za znalecký posudok a náklady na výkon rozhodnutia prostredníctvom verejnej dražby hnuiteľných vecí v danom prípade. Výsledná suma je vyjadrená vo forme percenta z hodnoty dlhu. Posledný čiastkový indikátor – Index kvality súdnych konaní – meria mieru reforiem v súdnictve v podobe organizácie práce súdov a ich riadenia, vedenia

sporov, automatizácie jednotlivých súdnych krokov a možnosti alternatívneho riešenia sporov.

V hodnotení Doing Business 2017 sa Slovensko umiestnilo na 82. mieste. Celkový čas na vyriešenie sporu je 705 dní, z toho 70 dní pripadá na prípravu súdneho pojednávania, 525 dní na súdne konanie samotné a 110 dní na súdny výkon rozhodnutia. Celkové náklady predstavujú na Slovensku 30 % zo žalovanej sumy. Aj napriek tomu, že v týchto dvoch čiastkových indikátoroch Slovensko mierne zaostáva za priemerom pre krajiny OECD, ako aj za priemerom regionálnej skupiny Európa a Stredná Ázia, svoju pozíciu si vylepšuje v indexe kvality súdnych procesov, v ktorom dosiahlo 10,5 bodov z 18 možných. Priemer OECD v tomto indexe je 11 a priemer regionálnej skupiny Európa a Stredná Ázia je 10,3.

Ani pri tomto indikátore sa slovenský tím Doing Business nevyhol nezrovnalostiam v oblasti aplikácie metodológie v kontexte nášho podnikateľského prostredia. Príkladom je tohtoročná novela exekučného poriadku, ktorá priniesla zriadenie exekučného súdu v Banskej Bystrici, a tým pádom aj rýchlejšie a efektívnejšie vybavovanie exekučných konaní. Svetová banka pri neuznaní reforiem často argumentuje, že pocítenie reálneho vplyvu legislatívy v praxi si v mnohých prípadoch (ako aj v tomto konkrétnom) vyžaduje čas a podnikateľské prostredie ešte túto zmenu nemalo priestor zaznamenať v praxi. Podobná argumentácia bola použitá aj v súvislosti s reformami týkajúcimi sa zníženia poplatkov alebo skrátenia zákonných lehôt. Toto je jeden z príkladov, kedy názory a postoje prispievateľov súkromného sektora prevyšujú dokonca aj nad prijatou a právne záväznou legislatívou, ktorou slovenský tím Doing Business systematicky argumentuje. Napriek vyššie uvedenému zastávame názor, že napr. pri zákonnej zmene poplatkov nie je priestor na jej odlišnú implementáciu v praxi.

PRÍSTUP K ELEKTRICKEJ ENERGII

V rámci modelového príkladu Svetová banka hodnotí kvalitu, spoľahlivosť a cenovú dostupnosť pripojenia k elektrickej energii, ako aj mieru náročnosti jej zabezpečenia. Pri meraní sa sústreďujú na novopostavený sklad s dvoma nadzemnými

podlažiami, v ktorom budú uskladňované produkty nevyžadujúce si špeciálne podmienky. Sklad je vlastnený miestnym majiteľom, nachádza sa v ekonomickom centre krajiny v tej časti mesta, v ktorej sú podobné sklady typicky umiestňované. Tento sklad chce jeho majiteľ napojiť na elektrickú energiu, pričom elektrické pripojenie k nemu bude novovybudované.

Pri hodnotení sú rovnomerne zohľadňované štyri čiastkové indikátory: počet procedúr potrebných na získanie pripojenia k elektrickej energii, zahrňujúc celý proces až po podpis zmluvy s dodávateľom elektrickej energie; čas potrebný na získanie pripojenia k elektrickej energii; náklady potrebné na získanie pripojenia uvedené ako percentuálny podiel z príjmu na obyvateľa a spoľahlivosť dodávok a transparentnosť cien elektrickej energie.

Slovenská republika sa v tomto indikátore umiestnila na 53. mieste spomedzi 190 krajín. Prístup k elektrickej energii si vyžaduje vykonanie piatich procedúr:

- 1) podanie žiadosti obsahujúcej technickú štúdiu a dokument preukazujúci vlastnícky vzťah k nehnuteľnosti, spolu s podpisom zmluvy s distribútorom;
- 2) návrh vonkajšieho pripojenia a vnútorných elektrických rozvodov a získanie súhlasu s týmto návrhom od distribútora. Následne je získavané stavebné povolenie;
- 3) Vybudovanie vonkajšieho pripojenia;
- 4) Podpísanie zmluvy s dodávateľom elektrickej energie;
- 5) Montáž elektrometra.

Predpokladá sa, že týchto päť procedúr absolvuje podnikateľ v priemere za 121 dní, vynakladajúc dokopy náklady predstavujúce 52,6 % príjmu na osobu v SR.

Stojí za zmienku, že v čiastkovom indikátore sledujúcom spoľahlivosť dodávok a transparentnosť cien elektrickej energie Slovenská republika získala maximálne skóre, a teda osem bodov. Slovenský Doing Business tím však konštantne pracuje napríklad na odstránení procedúry týkajúcej sa vybudovania vonkajšieho pripojenia zo zoznamu,

nakoľko je táto procedúra plne v rukách zákazníka a distribútora ju neusmerňuje ani nekontroluje. Taktiež sa snaží o uznanie simultánnosti procedúr vybudovanie vonkajšieho pripojenia a podpísanie zmluvy s dodávateľom elektrickej energie, opierajúc sa o bežnú prax pri zabezpečovaní prístupu k elektrickej energii.

ZÁVER

Aj napriek tomu, že je Doing Business jedno z najobjektívnejších a medzinárodne najuznávanejších hodnotení, pri interpretácii jeho výsledkov je potrebné mať istú dávku nadhľadu a schopnosť chápať výsledné údaje v kontexte. Samotné hodnotenie sa sústreďuje, vzhľadom na počet hodnotených ekonomík a na komplexnosť metodológie (ktorá je v prípade každého indikátora individuálna), len na niektoré rozmery regulačného prostredia, aj to len v najväčšom meste tej ktorej ekonomiky. Aj z tohto dôvodu výsledky, ktoré prináša na každoročnej báze, nemusia vždy hodnoverne odrážať aktuálny stav podnikateľského prostredia v krajine.

Taktiež je nutné uvedomiť si, že čiastkové reformy, ktoré by zabezpečili postup Slovenskej republiky v tomto rebríčku nie vždy motivujú zákonodarcu k hľadaniu komplexných riešení. Pre úspešné napredovanie je nevyhnutné, aby štát kontinuálne spolupracoval s podnikateľským sektorom a udržoval s ním veľmi živú komunikáciu. Cesta, ktorú sme si vybrali, je teda o trochu náročnejšia – Slovenská republika sa systematicky snaží pracovať na zlepšovaní podnikateľského prostredia a konštruktívne spolupracuje s podnikateľmi pri prijímaní jednotlivých opatrení, kde vzostup v tomto medzinárodnom hodnotení je považovaný za veľmi želaný, no druhotný efekt zlepšovania podnikateľského prostredia ako celku.

Ministerstvo hospodárstva SR a Ministerstvo financií SR spolupracujú so Svetovou bankou aj na novej iniciatíve, ktorej cieľom je porovnať regulačné prostredie podnikania v slovenských regiónoch. Projekt „Subnational Doing Business in the Slovak Republic“, financovaný Európskou komisiou, bude podnikateľské prostredie v piatich slovenských mestách: v Bratislave, Košiciach, Prešove, Trnave a Žiline.

Cieľom tohto projektu je identifikovať osvedčené postupy v jednotlivých regiónoch a odstrániť prekážky pre podnikanie za účelom vytvorenia priaznivejšieho prostredia pre fungovanie súkromného sektora. Na tento účel bude projekt pokrývať päť regulačných oblastí: Začatie podnikania, Získavanie stavebných povolení, Prístup k elektrickej energii, Registrácia majetku a Vymáhateľnosť zmlúv. V každej z týchto oblastí bude identifikovaný súčasný regulačný stav, poukáže sa na existujúcu nadmernú záťaž pre podnikateľov a následne nám Svetová banka odporučí spôsoby, ako dané

prekážky odstrániť. Respondentmi pre dotazníky budú podobne ako pri celosvetovom hodnotení subjekty štátnej správy, podnikatelia a iní zástupcovia súkromnej sféry (napr. profesijné združenia). Záverečná správa by mala byť publikovaná v lete roku 2018.

Autormi článku sú Ing. Tatiana Hlušková, PhD.,

Patrik Turošík, LL.M.

odbor podnikateľského prostredia

Ministerstva hospodárstva SR

Inkluzivita podnikania v regiónoch Slovenska

Juraj MIKUŠ

Ekonomický rast a s tým súvisiaci rast životnej úrovne a blahobytu obyvateľov je jedným z kľúčových celosvetových makroekonomických problémov, a teda aj slovenských. Dôležitú úlohu v ňom zohráva jednak tvorba pracovných miest, ako aj dosiahnutie určitej miery spokojnosti ľudí so svojou prácou a životom.

Jednou z možností, ktorá prispieva k riešeniu tejto situácie je rozvoj podnikateľskej aktivity. Podnikanie a podnikateľská aktivita sa dnes považuje za jednu z udržateľných ciest k vytvoreniu vlastnej pracovnej pozície namiesto spoliehania sa na existujúce príležitosti trhu práce, čo definitívne prispieva k riešeniu v úvode načrtnutých problémov.

Domáce ako aj zahraničné výskumy však poukazujú na to, že efektívne zapojenie podnikateľskej aktivity ľudí do riešenia makroekonomických otázok sa stretáva s viacerými problémami, ktoré je potrebné riešiť, pokiaľ chceme dosiahnuť očakávaný efekt od podnikateľskej aktivity jednotlivcov. Jedným z nich je inkluzívne podnikanie. Koncept inkluzívneho podnikania je založený na poznaní, že podnikanie je dostupné pre všetkých, pretože osobné kvality a podmienky, ktoré sú nevyhnutné na podnikanie nie sú determinované vybranými jednotlivcami alebo skupinami. Premisa podpory inkluzivity podnikania je založená na predpoklade, že existujú bariéry, ktoré znevýhodňujú niektoré skupiny obyvateľstva pri vstupe do procesu podnikania.

Inkluzívne podnikanie je cestou k využitiu potenciálu znevýhodnených resp. menej zastúpených skupín obyvateľstva. Do týchto skupín sú najčastejšie zaradené ženy, mladí, seniori a imigranti, teda tí, ktorí majú nižšie zastúpenie v podnikaní alebo sú vystavení hrozbám v procese začlenenia sa na trh práce.

Koncept inkluzívneho podnikania je veľmi zložitý a má rôzne špecifiká na národnej ako aj regionálnej úrovni. Ak chceme správne interpretovať inkluzivitu podnikania danej krajiny musíme mať dostatok informácií o inkluzivite v jej regiónoch. Cieľom tohto príspevku je prezentovať výsledky výskumu inkluzivity podnikania v regiónoch Slovenska a poukázať na ich špecifiká a to na základe analýzy dát Globálneho monitoru podnikania (GEM)¹.

Výskum inkluzivity podnikania v jednotlivých regiónoch Slovenska bol zameraný na výskum podnikateľskej aktivity žien, mladých (vo veku od 18-34 rokov) a seniorov (vo veku od 55 do 64 rokov). Analýza inkluzivity podnikania v regiónoch sa realizovala na základe hodnotenia indexu inkluzivity podnikania jednotlivých skupín a to vo fáze počiatočnej podnikateľskej aktivity, ako aj etablovaného podnikania. Ďalej sme skúmali kľúčové podnikateľské správanie týchto skupín teda žien, mladých a seniorov v jednotlivých regiónoch Slovenska podľa vybraných charakteristík. V ďalších častiach tejto publikácie sú prezentované výsledky analýz.

¹ Globálny monitor podnikania (GEM) je najväčšou akademickou štúdiou o podnikaní na svete. Je založený na dvoch druhoch prieskumov, ktoré sa realizujú každoročne po celom svete. Na Slovensku je národným koordinátorom projektu GEM Fakulta managementu Univerzity Komenského v Bratislave a jej hlavným partnerom je Slovak Business Agency. Viac o GEM viď www.gemconsortium.org. Predmetom výskumu bol dátový súbor GEM za obdobie rokov 2011 – 2016, čo predstavuje vzorku 12 010 respondentov Slovenska

Index inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity.

Index inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity vyjadruje percentuálny podiel počiatočnej podnikateľskej aktivity skúmanej skupiny (ženy, mladí, seniori) na počiatočnej podnikateľskej aktivite celkovej populácie (dospelí vo veku 18-64 rokov). Pod počiatočnou podnikateľskou aktivitou **rozumieme akékoľvek aktivity jednotlivcov**, ktoré súvisia so zakladaním podnikania, ako aj vlastnením a manažovaním podniku, ktorý (podnik) **nie je starší ako 42 mesiacov**. Počiatočná podnikateľská aktivita sa považuje za kľúčovú v rámci výskumu GEM a to vzhľadom k tomu, že čím viac ľudí začína podnikáť, tým je väčšia pravdepodobnosť posunu pokroku, ale aj tvorby hodnoty, rastu inovácií, pracovných miest a podobne. Ako zo spôsobu výpočtu tohto indexu vyplýva čím je jeho hodnota vyššia, tým je aj vyššia inkluzivita príslušnej skupiny v podnikaní.

Tabuľka 1: Indexy inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity

Región	Bratislava	Trnava	Trenčín	Žilina	Prešov	Košice	B. Bystrica	Nitra	Slovensko
Ženy	0.84	0.70	0.59	0.50	0.66	0.65	0.68	0.78	0.67
Mladí	1.12	1.10	1.30	1.21	1.10	1.20	1.26	1.20	1.19
Seniori	0.40	0.35	0.64	0.40	0.52	0.46	0.43	0.33	0.44

Zdroj: dáta GEM – roky 2011 - 2016, vlastné spracovanie autora.

Tabuľka 1 obsahuje indexy inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity žien, mladých a seniorov podľa regiónov Slovenska. Z analýzy týchto indexov možno konštatovať nasledovné:

- a/ Miera inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity sa pomerne výrazne odlišuje naprieč regiónmi.
- b/ Najvyššiu počiatočnú podnikateľskú aktivitu majú vo všetkých regiónoch mladí a najnižšiu seniori, čo je dlhodobým problémom Slovenska aj v medzinárodnom porovnaní.
- c/ Ženy sú najviac zapojené v počiatočnej podnikateľskej aktivite v bratislavskom regióne (0,84), zatiaľ čo najnižšiu mieru inkluzivity majú ženy v žilinskom regióne (0,50).
- d/ Index inkluzivity podnikania mladých prevyšuje hodnotu 1, čo znamená, že ako jediná skúmaná skupina je zapojená v počiatočnej podnikateľskej aktivite výraznejšie ako celková populácia, pričom jej hodnota je najvyššia v trenčianskom regióne a najnižšia v trnavskom (1,10) a prešovskom regióne (1,10).
- e/ V skupine seniorov najväčší index inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity je v trenčianskom regióne (0,64) a najnižší v nitrianskom (0,33) a trnavskom regióne (0,35).

Index inkluzivity etablovaného podnikania

Index inkluzivity etablovaného podnikania vyjadruje pomer etablovaného podnikania v danej skupine (ženy, mladí, seniori) s mierou etablovaného podnikania celkovej populácie. Za etablované podnikanie je považované **podnikanie, ktoré je staršie ako 42 mesiacov**. Etablované podnikanie a jeho dynamika sa považuje za indikátor určitej udržiateľnosti podnikania a tvorby hodnoty, keďže ide o biznis, ktorý prekonal počiatočné podnikateľské problémy a dá sa očakávať jeho rastová trajektória.

Tabuľka 2: Indexy inkluzivity etablovaného podnikania

Región	Bratislava	Trnava	Trenčín	Žilina	Prešov	Košice	B. Bystrica	Nitra	Slovensko
Ženy	0,58	0,47	0,55	0,57	0,57	0,61	0,71	0,50	0,57
Mladí	0,52	0,48	0,65	0,78	0,40	0,45	0,34	0,37	0,50
Seniori	1,10	1,14	1,50	0,90	1,52	1,15	1,26	1,26	1,23

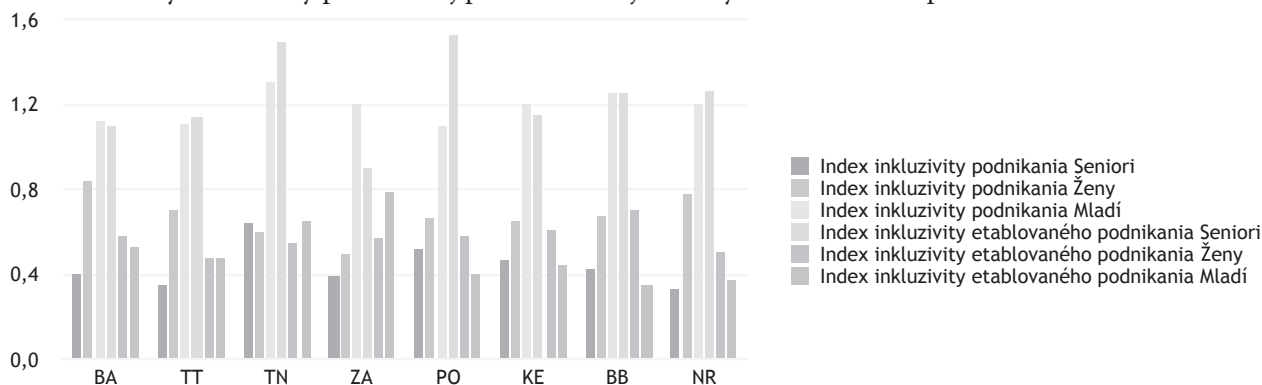
Zdroj: dáta GEM – roky 2011 - 2016, vlastné spracovanie autora.

Z tabuľky 2, ktorá obsahuje indexy inkluzivity etablovaného podnikania jednotlivých regiónov Slovenska, vyplývajú nasledovné zistenia:

- a/ Najvyšší index inkluzivity etablovaného podnikania majú seniori, čo možno vysvetliť tým, že zatiaľ čo seniori v najnižšej miere spomedzi analyzovaných skupín začínajú podnikať, zrejme sú vo svojej podnikateľskej aktivite vytrvalejší a vedú lepšie prekonávať problémy súvisiace s podnikaním ako aj podnikateľské riziká v porovnaní s mladými. Najväčší index inkluzivity etablovaného podnikania Slovenska je v prešovskom (1,52) a trenčianskom regióne (1,5). Najnižší index inkluzivity etablovaného podnikania seniorov je v žilinskom regióne, ktorý ako jediný slovenský kraj dosahuje hodnotu menšiu ako jedna a je výrazne pod slovenským priemerom.
- b/ Mladí sú v etablovanom podniku zastúpení vo výrazne nižšej miere oproti celkovej populácii o čom svedčí ich nízky index inkluzivity etablovaného podnikania (slovenský priemer mladí 0,50). Ide o určitý paradox, pretože ich index inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity je najvyšší spomedzi sledovaných skupín, čo možno vysvetliť tým, že mladí síce začínajú vo väčšej miere podnikať, avšak nevedia zrejme prekonať počiatočné problémy spojené s podnikaním, a teda nedosiahnu fázu etablovaného podnikania. Z regionálneho hľadiska má najvyšší, nadpriemerný index inkluzivity podnikania žilinský kraj (0,78) a najnižší banskobytrický kraj (0,34)
- c/ Ženy majú takisto ako mladí nízky index inkluzivity etablovaného podnikania. V skupine žien je najviac etablovaných podnikateľiek v banskobystrickom regióne (0,71) a naopak najmenej v trnavskom (0,47) a nitrianskom regióne (0,50).

Vyššie uvedené hodnoty indexov inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity a etablovaného podnikania sú prehľadne zobrazené v nasledujúcom grafe.

Graf 1: Indexy inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity a etablovaného podnikania

Zdroj: dáta GEM – roky 2011 - 2016, vlastné spracovanie autora.

Z grafu vidíme, že vo všetkých regiónoch je vysoký index inkluzivity etablovaného podnikania seniorov ako aj index inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity mladých. Naopak najnižšie hodnoty dosahujú index inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity seniorov a index etablovaného podnikania mladých.

Podnikateľské správanie a inkluzivita podnikania

Na zapojenie analyzovaných skupín obyvateľstva do podnikania významne vplyvajú *ich charakteristiky podnikateľského správania sa*. Predmetom nášho výskumu boli nasledovné tri skupiny charakteristík podnikateľského správania sa: schopnosť identifikovať podnikateľské príležitosti, sebahodnotenie vlastných schopností ísť do podnikania a spoločenské postoje k podnikaniu.

Vnímanie príležitostí na podnikanie sa v teórii i v praxi považuje za **klúčový faktor podnikania**. Ide o proces, v ktorom podstatnú úlohu zohrávajú jednak subjektívne charakteristiky jednotlivca ako je jeho tvorivosť a inovatívnosť, avšak rovnako dôležitý je i vplyv externého podnikateľského prostredia, ktoré vytvára rámec pre podnikateľské príležitosti. Platí však i spätná väzba a to, že podnikatelia svojou kreatívnosťou a tvorivosťou kreujú prostredie a generujú ďalšie príležitosti na podnikanie.

V projekte GEM sa meria vnímanie príležitostí žien/mladých/seniorov percentom z dospeléj populácie (18-64 ročných), ktorí vidia dobré príležitosti začať nový biznis v najbližších šiestich mesiacoch v okolí, kde žijú.

Druhú významnú skupinu charakteristík predstavuje **sebahodnotenie vlastných schopností na podnikanie**. Tie na individuálnej úrovni predstavujú dôležité faktory vplyvajúce na vstup do podnikania. V našom výskume meriame tieto charakteristiky prostredníctvom dvoch ukazovateľov: **vnímanie vlastných schopností** a **strach zo zlyhania**. Vnímanie vlastných schopností napovedá o akomsi podnikateľskom sebavedomí, ktoré významne vplyva na rozhodnutie jednotlivcov či sa zapojiť do podnikania alebo nie. Predmetom hodnotenia je percento žien/mladých/seniorov z dospeléj populácie (18-64 ročných), ktorí vnímajú, že majú vedomosti, zručnosti a skúsenosti potrebné na začatie podnikania. Čo sa týka strachu zo zlyhania, ten predstavuje percento žien/mladých/seniorov z dospeléj populácie (18-64 ročných), ktorí vnímajú existenciu podnikateľských príležitostí v okolí kde žijú a strach zo zlyhania by ich odradil od začatia podnikania. Teda strach zo zlyhania sa dá interpretovať ako určitá demotivácia jednotlivcov začať podnikáť, pretože podnikanie nemusí byť úspešné.

Tretou skupinou charakteristík sú **spoločenské postoje k podnikaniu**, ktoré sú skúmané prostredníctvom ich vnímania zo strany jednotlivcov, keďže práve to určuje, akým spôsobom budú vplyvať na ich prípadnú podnikateľskú akciu. Zároveň ich agregovaná hodnota predstavuje celkové vnímanie podnikania v spoločnosti, ktoré determinuje jej podnikateľskú kapacitu ako celku. Predmetom hodnotenia v rámci projektu GEM je **pozornosť médií venovaná podnikaniu**, **vnímanie spoločenského statusu podnikateľov** a **vnímanie**

podnikania ako vhodnej kariérnej voľby. Pozornosť médií venovaná podnikaniu predstavuje aké percento žien/mladých/seniorov z celkovej populácie (18-64 ročných) si myslí, že médiá často uvádzajú príspevky o úspešných podnikateľoch; spoločenský status podnikateľa, ktorý vyjadruje aké percento žien/mladých/seniorov z celkovej populácie (18-64 ročných) si myslí, že podnikateľ má vysoký spoločenský status; podnikanie ako vhodná kariérna voľba, ktoré vyjadruje aké percento žien/mladých/seniorov z celkovej populácie (18-64 ročných) si myslí, že podnikanie je vhodná kariérna voľba.

Tabuľka 3: Charakteristiky podnikateľského správania žien

Ženy	Bratislava	Trnava	Trenčín	Žilina	Prešov	Košice	B. Bystrica	Nitra	Slovensko
Vnímanie príležitostí	41,8	23,4	22,0	19,0	14,2	13,8	12,3	15,9	19,6
Sebahodnotenie									
Vnímanie schopností	49,7	40,8	35,8	41,2	37,2	39,8	40,2	41,8	40,7
Strach zo zlyhania	45,7	54,3	58,8	56,8	58,1	54,9	56,7	55,9	55,2
Spoločenské postoje k podnikaniu									
Pozornosť médií venovaná podnikaniu	52,2	58,5	57,8	57,5	60,2	56,4	58,2	60,1	57,7
Vnímanie podnikateľov a ich spoločenského statusu	64,7	63,6	65,0	65,2	66,9	66,9	65,5	65,9	65,5
Podnikanie ako vhodná kariérna voľba	45,3	51,4	50,6	51,9	53,6	51,4	55,1	48,7	51,1

Zdroj: dáta GEM – roky 2011 - 2016, vlastné spracovanie autora.

Tabuľka 3 obsahuje vyššie spomínané charakteristiky **podnikateľského správania** sa žien a prislúchajúce hodnoty v rôznych regiónoch Slovenska na základe ktorých môžeme konštatovať nasledovné zistenia:

- a/ Takmer 20% žien na Slovensku vníma existenciu príležitostí na podnikanie. Tento slovenský priemer výrazne prevyšuje bratislavský región, kde existenciu príležitostí na podnikanie vníma takmer 42% žien a naopak najnižšie vnímanie príležitostí je v banskobystričskom regióne (12,3%). Nad priemerom Slovenska je takisto trnavský a trenčiansky región. Relevantnou otázkou zostáva čo spôsobuje pomerne veľké regionálne rozdiely.
- b/ Dôležitým komponentom podnikateľskej aktivity žien je vnímanie vlastných schopností a strach zo zlyhania. Čo sa týka vlastných schopností, zručností a skúseností potrebných na začatie podnikania, tak takmer 41% žien na Slovensku má podnikateľské sebavedomie. Najviac sebavedomia majú ženy v bratislavskom (49,7%) a naopak najmenej v trenčianskom regióne (35,8%).
- c/ Z pozorovaných skupín majú ženy najväčší strach zo zlyhania (až 55,2% žien na Slovensku z tých, ktoré vnímajú príležitosti). Najväčší strach majú v trenčianskom (58,8%) a najnižší v bratislavskom regióne (45,7%).

- d/ Medializácia podnikania v skupine žien je najpozitívnejšia v prešovskom regióne, kde sa až 60,2% žien vyjadrilo, že vníma v médiách častú pozornosť venovanú príbehom úspešných podnikateľov. Najmenej pozitívnej medializácie vnímajú ženy v bratislavskom regióne (47,8%).
- e/ V prípade vnímania spoločenského statusu úspešných nových podnikateľov ženy vykazujú o niečo málo priaznivejšie vnímanie tohto spoločenského postoja ako ostatné pozorované skupiny. Konkrétne, najlepšie vnímanie statusu podnikateľov je v prešovskom a košickom (66,9%) a najhoršie v trnavskom regióne (63,6%).
- f/ Čo sa týka podnikania ako vhodnej kariérnej voľby, tak podnikanie je vnímané najlepšie v banskobystrickom (55,1%) a najhoršie v bratislavskom regióne (45,3%). Celkovo možno konštatovať, že spoločenské postoje žien sa odklňajú od celkovej dospeléj populácie len mierne.

Ženy majú veľmi nízky index inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity ako aj index inkluzivity etablovaného podnikania v porovnaní s ostatnými sledovanými skupinami. Napriek tomu index inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity je najvyšší v bratislavskom regióne, ktorý vyniká vo vnímaní príležitostí na podnikanie, vnímaní podnikateľských schopností a najnižším strachom zo zlyhania. Teda tieto faktory sa zdá, že pôsobia pozitívne na motiváciu žien začať podnikat'. Naopak banskobystrický a prešovský región má vysoký index inkluzivity etablovaného podnikania a tieto regióny sa vyznačujú vysokými hodnotami spoločenských postojov. Pravdepodobne pozornosť médií, vnímanie pozitívneho statusu podnikateľov a podnikania ako vhodnej kariérnej voľby pôsobia na motiváciu žien zotrvať v podnikaní aj keď nezačínajú podnikat' až v takej miere ako v bratislavskom regióne.

Tabuľka 4: Charakteristiky podnikateľského správania mladých

Mladí	Bratislava	Trnava	Trenčín	Žilina	Prešov	Košice	B. Bystrica	Nitra	Slovensko
Vnímanie príležitostí	50,0	29,0	29,9	25,9	20,0	22,8	20,4	23,8	27,5
Sebahodnotenie									
Vnímanie schopností	54,0	46,5	48,8	53,2	49,2	48,4	51,8	48,4	50,1
Strach zo zlyhania	39,7	50,7	45,3	48,1	46,6	46,9	44,7	46,4	45,8
Spoločenské postoje k podnikaniu									
Pozornosť médií venovaná podnikaniu	47,8	56,9	52,9	56,8	60,2	56,1	57,7	61,3	56,2
Vnímanie podnikateľov a ich spoločenského statusu	63,1	65,5	65,2	65,4	64,9	66,4	67,0	63,6	65,1
Podnikanie ako vhodná kariérna voľba	43,5	54,5	52,2	52,4	58,7	51,3	53,8	49,3	52,0

Zdroj: dáta GEM – roky 2011 - 2016, vlastné spracovanie autora.

Tak ako ženy aj **mladí** majú svoje špecifiká v oblasti podnikateľských charakteristík, ktorým sa venujeme v tabuľke 4. Na základe jej analýzy sú formulované nasledovné body:

- a/ Skupina mladých vníma existenciu príležitostí najlepšie spomedzi sledovaných skupín, pričom najviac príležitostí vnímajú mladí v bratislavskom regióne (50%), čo výrazne prevyšuje priemer (27,5%) a najmenej v prešovskom regióne (20,0%). Priemer takisto prevyšujú mladí v Trnave a Trenčíne.
- b/ Mladí sa vyznačujú taktiež najvyšším sebahodnotením charakteristík súvisiacich s podnikaním a najnižším strachom zo zlyhania v porovnaní s ostatnými pozorovanými skupinami. Viac ako 50% mladých sa domnieva, že majú schopnosti, zručnosti a skúsenosti potrebné na začatie podnikania. Najlepšie svoje schopnosti vnímajú mladí v bratislavskom (54,0%) a najhoršie v trnavskom regióne (46,5%).
- c/ Strach zo zlyhania je u mladých nižší ako u celkovej populácie avšak stále pomerne vysoký, nakoľko sa až viac ako 45% mladých vyjadrilo, že by ich strach z neúspechu odradil od začatia svojho vlastného podnikania. Strach u mladých je najvyšší v trnavskom (50,7%) a najnižší v bratislavskom regióne (39,7%).
- d/ Čo sa týka spoločenských postojov, tak mladí sa od celkovej dospeléj populácie líšia len mierne avšak vo všetkých pozorovaných aspektoch dosahujú mierne vyššie hodnoty, čo sa môže prejavovať na ich vyššej inkluzivite podnikania. Mládež oproti celkovej dospeléj populácii vníma medializáciu podnikania o niečo pozitívnejšie. Najpozitívnejšie ju vnímajú v nitrianskom (61,3%) a najskeptickejšie v bratislavskom regióne (47,8%).
- e/ V prípade vnímania spoločenského statusu úspešných nových podnikateľov bola situácia veľmi podobná, keď mladí v porovnaní s celkovou dospelou populáciou vykázali o niečo málo priaznivejšie vnímanie tohto spoločenského postoja.
- f/ Vnímanie podnikania ako vhodnej kariérnej voľby hodnotili mladí spoločenskú náklonnosť k podnikateľskej kariére takisto o niečo pozitívnejšie oproti celkovej dospeléj populácii.

Mladí majú najvyšší index inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity a naopak najnižší index inkluzivity etablovaného podnikania spomedzi pozorovaných skupín. Vyznačujú sa takisto najvyšším vnímaním príležitostí, svojich podnikateľských schopností a najnižším strachom zo zlyhania, čo ich predurčuje byť najmotivovanejšou skupinou začínajúcich podnikateľov.

Tabuľka 5: Charakteristiky podnikateľského správania seniorov

Seniori	Bratislava	Trnava	Trenčín	Žilina	Prešov	Košice	B. Bystrica	Nitra	Slovensko
Vnímanie príležitostí	32,7	18,8	20,6	21,2	12,5	13,9	7,7	13,7	16,9
Sebahodnotenie									
Vnímanie schopností	55,8	48,9	44,5	47,2	43,7	40,3	41,3	46,5	45,6
Strach zo zlyhania	47,4	43,3	47,2	52,9	51,7	51,5	52,7	50,4	49,8
Spoločenské postoje k podnikaniu									
Pozornosť médií venovaná podnikaniu	51,6	60,7	59,4	52,8	53,8	57,9	60,8	56,6	56,7
Vnímanie podnikateľov a ich spoločenského statusu	58,5	61,6	55,7	61,9	60,6	66,7	63,5	64,3	61,7
Podnikanie ako vhodná kariérna voľba	46,9	52,1	52,3	52,1	46,5	57,8	50,6	43,9	50,4

Zdroj: dáta GEM – roky 2011 - 2016, vlastné spracovanie autora.

Analýza inkluzivity **seniorov** má význam z hľadiska demografického vývoju a teda zvyšujúcim sa priemerným vekom obyvateľstva. Zvýšením inkluzivity podnikania seniorov sa odbreňuje dôchodkový systém a využíva akumulovaný potenciál seniorov. Najdôležitejšie zistenia vyplývajúce z tabuľky 5 sú:

- a/ Seniori vnímajú existenciu príležitostí na podnikanie výrazne menej v porovnaní s celkovou populáciou (16,9% vs. 21,6%) a takisto najhoršie spomedzi pozorovaných skupín. Existenciu najviac príležitostí vnímajú seniori v bratislavskom (32,7%) a najmenej v banskobystrickom regióne (7,7%).
- b/ Vo vnímaní schopností na podnikanie seniori výrazne zaostávajú za priemerom celkovej populácie. Najlepšie svoje schopnosti na podnikanie vnímajú v bratislavskom (55,8%) a najhoršie v banskobystrickom regióne (41,3%).
- c/ Úroveň strachu zo zlyhania je najväčšia v žilinskom (52,9%) a najmenšia v trnavskom regióne (43,3%). Seniori len mierne zaostávajú za priemerom celkovej populácie (49,8% vs. 48,3%).
- d/ Spoločenské postoje seniorov sú porovnateľné s ostatnými pozorovanými skupinami napriek tomu sa v regiónoch pomerne výrazne odlišujú. Pozornosť médií venovaná podnikaniu je najvyššia v banskobystrickom (60,8%) a najnižšia, ako u všetkých pozorovaných skupín, v bratislavskom regióne (51,6%).
- e/ Podnikatelia sa tešia najvyššiemu spoločenskému statusu od seniorov v košickom (66,7%) a najnižšiemu v trenčianskom regióne (55,7%), každopádne zaostávajú za celkovou populáciou (61,7% vs. 63,4%).
- f/ Seniori považujú podnikanie za vhodnú kariérnu voľbu najmä v košickom regióne (57,8%). Naopak v nitrianskom regióne je vnímanie podnikania ako vhodnej kariérnej voľby najnižšie (43,9%). Celkovo seniori len mierne zaostávajú za celkovou populáciou (50,4% vs. 50,2%), pokiaľ ide o tento aspekt spoločenských postojov.

Seniori majú najnižší index inkluzivity počiatočnej podnikateľskej aktivity a najvyšší index inkluzivity etablovaného podnikania spomedzi analyzovaných skupín, teda presne naopak ako mladí. Seniori teda nezakladajú vo veľkom nové podnikania, ale v založenom podnikaní sú vytrvalejší. Čo sa týka charakteristík podnikateľského správania seniorov v regiónoch Slovenska tak je vidieť celkovo nízke vnímanie príležitostí. Analýza tiež ukazuje, že oproti ostatným pozorovaným skupinám seniori vnímajú menej pozitívne status podnikateľa ako aj to, že podnikanie je pre nich vhodná kariérna voľba.

Z analýzy výsledkov uvedených vyššie formulujem nasledovné **odporúčania zamerané na zvýšenie inkluzivity podnikania** analyzovaných skupín obyvateľstva:

- a/ Za kľúčový problém inkluzivity podnikania možno považovať nízku počiatočnú podnikateľskú aktivitu seniorov. Medzi faktory, ktoré ju ovplyvňujú môžeme zaradiť, že seniori celkovo vnímajú málo príležitostí a majú nízke sebavedomie, preto by sa tvorcovia politík mali zamerať na tieto aspekty, teda organizovať workshopy a podporné programy, ktoré by im pomohli vnímať príležitosti a zvýšili ich podnikateľské sebavedomie.
- b/ Ďalej z výskumu vyplýva, že podnikanie je pre ženy atraktívnou voľbou, ale taktiež ako seniori, zaostávajú za celkovou populáciou vo vnímaní príležitostí, svojich schopností a navyše majú výrazne vyšší strach zo zlyhania. V bratislavskom, trnavskom a nitrianskom regióne majú ženy problém preklenúť fázu počiatočnej podnikateľskej aktivity a teda pokračovať v podnikaní do etablovanej fázy podnikania. V tom by im mohli pomôcť podnikateľské poradenské centrá so svojimi aktivitami zameranými na riešenie vplyvov, ktoré znižujú podnikateľskú aktivitu žien.
- c/ Mladí na Slovensku vo všeobecnosti vnímajú najviac príležitostí, sú najsebavedomejší a podnikanie pre nich predstavuje vhodnú kariérnu voľbu. Vo veľkej miere začínajú podnikať, ale len málo ich pokračuje v etablovanej fáze podnikania. Bratislavský región vyčnieva vo vnímaní príležitostí, sebavedomí a absenciou strachu zo zlyhania a zaostáva vo vnímaní spoločenských postojov k podnikaniu. V tom by mohlo

pomôcť zdôrazňovať mladým benefity podnikania. Naopak prešovský, košický, banskobystrický a nitriansky región zaostáva vo vnímaní príležitostí. Tak isto ako v prípade žien by mladým mohli pomôcť podnikateľské poradenské centrá a rôzne školenia, ktoré by reagovali na identifikované prekážky v počiatkovej podnikateľskej aktivite mladých a pomáhali by im budovať udržateľné biznisy.

Záver

Výskum inkluzivity podnikania je vo svete veľmi aktuálny nakoľko predstavuje možnosť zvýšenia ekonomického rastu a rozšírenie potenciálu tvorby pracovných miest v ekonomike. Medzi hlavné nástroje zamerané na ich podporu možno zaradiť vytváranie vhodných politík, vzdelávanie, tréning, mentoring, rozvoj finančných podporných systémov, poradenstvo potenciálnym podnikateľom a ďalšie. Zvýšené zapojenie jednotlivcov z týchto skupín je perspektívne a okrem tvorby nových pracovných miest prispieva k rastu inovačného potenciálu spoločnosti, podnikateľskej kapacity a vývoju ekonomiky ako takej. Slovensko podobne ako ostatné európske krajiny by sa malo zamerať na systematické riešenie podnikateľských problémov týchto skupín obyvateľstva s cieľom zvýšenia ich podielu na podnikateľských aktivitách.

Štúdium GEM dát má veľký potenciál, pretože poskytuje informácie o inkluzivite podnikania znevýhodnených skupín na Slovensku a v jeho regiónoch na základe ktorých môžeme analyzovať súčasný stav inkluzivity podnikania a formulovať odporúčania pre tvorcov politík.

*Autorom článku je Mgr. Juraj Mikuš
z Fakulty manažmentu Univerzity Komenského v Bratislave*

Aktuálne možnosti financovania v MSP z prostriedkov EŠIF v najmenej rozvinutých regiónoch Slovenska

Milan FILA

*Slovenská republika ako súčasť hospodárskeho priestoru Európskej únie umožňuje na svojom území aktívne podnikanie na základe schváleného legislatívneho rámca. Súkromné podnikanie sa pritom u nás rozšíri-
lo po zmene režimu v roku 1989, pričom dnes tvorí nezastupiteľnú súčasť ekonomiky. Hoci vo všeobecnosti
venuje pozornosť najmä veľkým a mediálne známym podnikom a zvyčajne medzinárodným podnikom,
na našom území zostáva dominantné postavenie malé a stredné podnikanie, resp. malé a stredné podniky
(MSP). Tieto v súčasnosti tvoria 99,9 % všetkých podnikov na Slovensku a vytvárajú pracovné miesta až
pre 72,1 % osôb pracujúcich v podnikovom sektore. To zároveň približne zodpovedá priemerným hodno-
tám v Európskej únii. Zároveň tieto podniky MSP podľa dostupných údajov Slovak Business Agency (SBA)
dosahujú 61,2%-ný podiel na vytvorenej pridanej hodnote na Slovensku, čo je dokonca viac, ako je priemer
EÚ-28, ktorý je 57,8%. I keď odhady EÚ naznačujú, že v najbližšom období zamestnanosť v MSP neporastie,
rast tvorby pridanej hodnoty by mal pokračovať v pozitívnom trende, pričom sa očakáva rast o 2,4% roč-
ne. Na rozdiel od veľkých podnikov sú však MSP omnoho zraniteľnejšie a ich rozvoj je do výraznej miery
ovplyvnený možnosťami získania externých cudzích zdrojov financovania. Okrem tých tradičných v podo-
be komerčných úverov a pôžičiek majú svoje miesto aj zdroje z Európskych investičných a štrukturálnych
fondov, ktoré je možné využiť ako nástroj doplnkového financovania rozvojových projektov.*

Stav a očakávania MSP v oblasti využívania dotačných zdrojov na Slovensku

Malé a stredné podniky pre svoj rozvoj využívajú rôzne formy externých zdrojov. Ako vyplýva z prieskumu Európskej komisie realizovaného v rokoch 2013 a 2015 pod názvom „SMEs Access to Finance Survey“ každý druhý MSP využil externé zdroje financovania. Najčastejšou formou pritom ostáva dlhodobé úverovanie formou povelého prečerpania a kreditných kariet, t.j. najjednoduchšie formy tzv. revolvingových resp. kontokorentných úverov. Hodnoty na Slovensku sú pritom veľmi podobné priemeru EÚ-28. Významne sa tiež využíva leasing a ďalšie úverové formy.

Z hľadiska grantov a nástrojov verejného sektora je situácia značne odlišná. Kým v roku 2013 využilo takého externé verejné zdroje až 8 % MSP, v roku 2015 to bolo už len 2,6 %. Priemer EÚ-28 je pritom omnoho vyšší. V roku 2013 to bolo až 12,8 % a v roku 2015 8%. Z uvedeného môžeme usudzovať, že kým v EÚ sa k dotačným verejným zdrojom financovania dostal v priemere každý ôsmy až dvanásť podnik z kategórie MSP, v tak na Slovensku to bol len každý dvanásť až dvadsiatyštvrtý.

Uvedenú situáciu ešte umocňujú závery prieskumu SBA (2016), na základe ktorých môžeme konštatovať, že možnosť získania externých finančných zdrojov z podporných grantov a nástrojov verejného sektora vníma až 32,2 % MSP za takmer nedosiahnuteľnú. Ešte horšia je situácia u mikropodnikov, ktoré sa takto vyjadrili až v 41,2 % prípadov. Systém podpory za dostatočný považujú len podnikatelia v oblastiach, kde existuje viacero systémových podporných nástrojov v podobe grantov, dotácií, platieb či úverov ako napr. v poľnohospodárstve, kde už dlhé roky fungujú napr. priame platby a taktiež aj Program rozvoja vidieka či ďalšie podporné nástroje.

Predpokladané formy externého financovania MSP do roku 2018

% Odpovedí respondentov (MSP)	2013		2015	
	SR	EÚ-28	SR	EÚ-28
Prečerpanie účtu, kreditné karty	43,5	38,8	37,4	38,4
Leasing	33,4	34,5	17,8	22,8
Bankové úvery (okrem prečerpania a kreditných kariet)	26,8	31,6	11,6	19,3
Interné zdroje financovania	22,8	25,9	9,2	14,9
Ostatné pôžičky (od podnikateľov, zakladateľov, príbuzných a priateľov)	16,8	15,4	8,8	9,7
Obchodné úvery	13,4	31,9	12,8	20,0
Granty, dotované bankové úvery, garancie	8,0	12,8	2,6	8,0
Kapitálové financovanie	1,5	5,4	0,0	1,7
Dlžné cenné papiere	0,4	2,0	0,0	1,1

Zdroj: Európska komisia, 2013-2015

Predpokladané formy externého financovania MSP do roku 2018

Zdroj: SBA (2016)

Napriek pomerne skeptickému sentimentu medzi MSP v oblasti získavania verejných zdrojov, až 24 % MSP predpokladá do roku 2018 externé financovanie z verejných zdrojov v podobe grantov, dotácií či návratnej pomoci (napr. poskytnutie zdrojov z fondu rizikového kapitálu či bonifikovaných úverov a pod.).

Operačný program Výskum a inovácie pre roky 2014 – 2020

Európska únia v aktuálnom programovacom období pre roky 2014 – 2020 kladie významný dôraz na podporu podnikateľského prostredia a MSP, pričom svoje zdroje smeruje najmä do podpory inovácií, výskumno-vývojových a inovačných aktivít tak v podnikovom ako aj akademickom sektore s dôrazom na prenos poznatkov vedy a výskumu do reálnej praxe s prioritou zabezpečiť rozvoj znalostnej ekonomiky a zvýšenie inovačnej výkonnosti jednotlivých členských štátov a celej EÚ. Táto priorita sa preniesla aj do oblastí kohéznej politiky, v rámci ktorej čerpá Slovenská republika pomoc z príslušných Európskych investičných a štrukturálnych fondov (EŠIF) a jej tematických cieľov. Na základe partnerskej dohody Slovenskej republiky s Európskou komisiou máme pre roky 2014 – 2020 schválený Operačný program výskum a inovácie (OP

VaI), ktorý zabezpečuje napĺňanie týchto cieľov v rámci stanovených prioritných oblastí, pričom pomoc je rozdelená aj regionálne na územie Bratislavského samosprávneho kraja (rozvinutý región) a ostatné územie Slovenska (zaostávajúce regióny), čo prezentuje nasledujúca schéma.

Operačný program výskum a inovácie – špecifické ciele EŠIF a prioritné osi

Zdroj: OP VaI

Cieľom OP VaI je vytvorenie podnikateľského prostredia priaznivého pre inovácie a podpora výskumu vývoja a inovácii ako základného piliera pre zvyšovanie konkurencieschopnosti, trvalo udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti.

Objem prostriedkov: 3.707.210.258 € (z toho EÚ 2 266 776 537,- EUR)
 Riadiaci orgán: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
 Sprostredkovateľské orgány: Výskumná agentúra, Ministerstvo hospodárstva SR prostredníctvom Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry

Jednotlivé agentúry priebežne pripravujú a zverejňujú výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (NFP) na svojich webových stránkach ako aj na stránke Centrálného koordinačného orgánu, ktorým je Úrad vlády SR, konkrétne Úrad podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu. Počas roka 2017 už bolo možné predložiť žiadosti o NFP na získanie podpory inovácií pre MSP ako aj veľké podniky mimo Bratislavského kraja (BSK), podporu konkurencieschopnosti MSP mimo BSK, podporu MSP v oblasti kreatívneho priemyslu v BSK. Rozsah a obsah podpory ako aj prioritné odvetvia národného hospodárstva bližšie určujú vždy podmienky konkrétnej výzvy. V súlade so Stratégiou RIS3 SK ide najmä o oblasti automobilového, strojárského a elektronického priemyslu, či IKT.

Aktuálna podpora zvyšovania konkurencieschopnosti MSP zavádzaním inovácií v najmenej rozvinutých regiónoch Slovenska z OP VaI

Najmenej rozvinuté okresy Slovenska sú v zmysle zákona č.336/2015 Z.z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov tie kde je nezamestnanosť vyššia ako 1,6–násobok miery evidovanej nezamestnanosti na Slovensku za aspoň 9 štvrtrokov počas predchádzajúcich 12 za sebou idúcich štvrtrokov, a teda zo posledné obdobie 3 rokov. Aktuálne je v zmysle zoznamu zverejneného Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny SR dňa 19. 7. 2017 najmenej rozvinutých 13 okresov Slovenska:

➤ Lučenec,	➤ Kežmarok,	➤ Rožňava,
➤ Poltár,	➤ Sabinov,	➤ Sobrance,
➤ Revúca,	➤ Svidník,	➤ Trebišov.
➤ Rimavská Sobota,	➤ Vranov nad Topľou,	
➤ Veľký Krtíš,	➤ Gelnica,	

V týchto okresoch sa na základe opatrení vlády SR realizujú rôzne opatrenia pre podporu zamestnanosti a znižovania regionálnych rozdielov. Pre agendu podpory týchto regiónov bol zriadený Úrad splnomocnenca vlády pre najmenej rozvinuté okresy Slovenska. Zvýhodnenie týchto okresov sa zároveň premietlo aj do nástrojov financovaných z Európskych investičných a štrukturálnych fondov.

Slovenská inovačná a energetická agentúra (v gescii Ministerstva hospodárstva SR) vyhlásila **12. septembra 2017 výzvu na predkladanie** projektov na podporu malých a stredných podnikov v najmenej rozvinutých okresoch Slovenskej republiky. Výzva v rámci Operačného programu výskum a inovácie je zameraná na podporu nákupu inovatívnych technológií, ktoré významne zlepšia podnikové produkty/služby alebo procesy a prinesú pre podnik inováciu produktu alebo procesu, príp. organizačnú inováciu. Ide o výzvu na projekty v rámci Investičnej priority 3. 3. Podpora vytvárania a rozširovania vyspelých kapacít pre vývoj produktov a služieb v zmysle Schémy štátnej pomoci na podporu inovácií a technologického transferu. Rozhodujúcim je miesto realizácie projektu a nie sídlo žiadateľa.

Oprávnení žiadatelia a aktivity projektu

Oprávneným žiadateľom sú podnikateľské subjekty fyzických a právnických osôb s existenciou minimálne 3 roky pred podaním samotnej žiadosti. Ide teda o podporu už etablovaných spoločností v štádiu ich rozvoja.

Oprávnená náklady projektu

Obstaranie dlhodobého hmotného a dlhodobého nehmotného majetku za účelom dosiahnutia:

- a) inovácie produktu,
- b) inovácie procesu,
- c) organizačnej inovácie – len v kombinácii s a) alebo b).

V rámci jednotlivých oprávnených aktivít je možné financovať len výdavky účtované v účtovnej triede 0 –

Dlhodobý majetok, a to konkrétne:

- Nákup DHM – 022 Samostatne hnuťelné veci (napr. stroje, prístroje, zariadenia)
- Nákup DNM – 013, 014, 019 (napr. softvérové vybavenie, oceníťelné práva)

Rozsah a intenzita pomoci

V rámci predmetnej výzvy z OP VaI je možné získať nenávratný finančný príspevok v rozsahu:

- min. 100.000,- EUR,
- max. 1.000.000,- EUR.

Intenzita pomoci pre podporu inovačných projektov pre túto konkrétnu schému je v rozsahu 35 – 55% v závislosti od veľkosti podniku a regiónu, v ktorom bude projekt realizovaný.

Miesto realizácie projektu	Kategória podniku a intenzita pomoci v % celkových oprávnených výdavkov	
	Malý podnik	Stredný podnik
Západné Slovensko (TT, NR, TN)	45 %	35 %
Stredné Slovensko (BB, ZA)	55 %	45 %
Východné Slovensko (PO, KE)	55 %	45 %

Najvyššiu podporu môže získať malý podnik v prípade realizácie projektu na strednom alebo východnom Slovensku. Tu je potrebné uviesť, že na západnom Slovensku sa aktuálne nenachádza žiaden z najmenej rozvinutých okresov, a teda poskytnutá maximálna pomoc pre jednotlivé projekty bude v tejto výzve reálne v rozmedzí 45 – 55 %.

Spôsob poskytnutia pomoci

Predložené projekty je možné následne v rámci realizácie financovať 2 základnými spôsobmi, resp. ich kombináciou.

- Refundácia (preplatenie po vynaložení investície)
- Predfinancovanie (prijatie tovaru/služby a požiadanie o prostriedky pre úhradou)
- Kombinácia oboch vyššie uvedených spôsobov financovania

Je možné očakávať, že MSP využijú oproti minulosti nie len spôsob refundácie, ale aj predfinancovanie vzhľadom na skutočnosť, že táto možnosť nevyžaduje dočasné zabezpečenie zdrojov vo výške spolufinancovania z EŠIF na preklopenie obdobia medzi úhradou dodávok a preplatením žiadosti o platbu, t.j. zúčtovaním projektu a vysporiadaním finančných vzťahov. Tento spôsob je však administratívne zložitejší, s čím musia podniky počítať. Taktiež je potrebné dohodnúť v dodacích podmienkach dlhšie lehoty splatnosti faktúr vzhľadom na administratívne procesy.

Aktuálna výzva pre podporu MSP v najmenej rozvinutých regiónoch je len jednou z viacerých výziev a možností grantovej podpory podnikania v aktuálnom programovacom období EÚ pre roky 2014 – 2020. Dá sa očakávať, že pribudnú aj ďalšie možnosti podpory inovácií a rozvoja podnikania MSP v daných okresoch i mimo nich. Je dôležité však uviesť, že tieto najmenej rozvinuté okresy vykazujú veľké množstvo faktorov zaostávania a ich odstránenie a rozvoj bude vyžadovať aj iné a najmä systémové nástroje podpory a rozvoja podnikania v týchto lokalitách. Aktuálne však daná výzva predstavuje možnú príležitosť pre lokálnych podnikateľov využiť nenávratné externé zdroje financovania zo zdrojov EŠIF a štátneho rozpočtu a rozvinúť tak svoje podnikanie v daných okresoch Slovenska.

Literatúra

- Agentúra pre podporu regionálneho rozvoja Košice. *OPERAČNÝ PROGRAM VÝSKUM A INOVÁCIE 2014-2020*. Dostupné online: https://www.fmed.uniba.sk/fileadmin/lf/sucasti/cpp/PREZENTACIA_OP_VaI_2014-2020.pdf
- MH SR. 2017. *Výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku zameraná na podporu MSP v najmenej rozvinutých okresoch*. Dostupné online: https://www.opvai.sk/media/98708/vyzva_331-8.pdf
- MŠVVaŠ SR. 2014. *Operačný program výskum a inovácie*. Dostupné online: https://www.opvai.sk/media/98626/opvai_programovydokument_final.pdf
- SBA. 2016. *Analýza využívania externých foriem financovania MSP*. Bratislava: SBA, 2016. Dostupné online: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/analiza_financovania_msp.pdf

*Autorom článku je Ing. Milan Fiľa, PhD.
z Ústavu ekonomiky a manažmentu UKF v Nitre*

Informácia zo zasadnutia Správnej rady EACT v Berlíne

V dňoch 15. až 17. septembra sa uskutočnilo v Berlíne riadne jesenné **zasadnutie Správnej rady EACT**. Zasadnutia sa zúčastnilo 18 členov, 3 členovia sa ospravedlnili. V rámci vnútorných záležitostí EACT bolo **schválené**:

- Výhľad čerpania finančného rozpočtu za rok 2017. Vzhľadom na dostatok finančných zdrojov do konca roku, rozhodla správna rada nežiadať národné asociácie o splnenie príspevku za 2. polrok. Najvyššie zdroje z príjmov sú vo výške 218 tis Eur od 5-tich spoločností pre ktoré vykonáva EACT servisnú (lobistickú) činnosť, čo je 80%. Národné asociácie prispeli do príjmov čiastkou 42,8 tis. Eur, čo je 15,7%. Celkové príjmy sú na úrovni 272 tis. Eur a výdaje 273,89 €. Najväčšie výdavky vo výške 191 tis. Eur (69,73%) pokrývajú náklady na kanceláriu v Bruseli, včítane výdavkov na CEO, COO.
- návrh finančného rozpočtu na rok 2018, príjmy vo výške 278,9 tis. Eur a výdavky vo výške 283,3 tis Eur.
- komunikačnú stratégiu EACT – na spoluprácu bola vybraná TMI (Treasury management International), ktorá je strategickým partnerom EACT i pri EACT summite. V ďalšom období bude upravená webová stránka EACT, kde budú aktualizované informácie za všetky národné asociácie.
- V rámci komunikačnej stratégie bolo prezentované nové logo EACT.

- Prezentácia publikácie EACT Journeis to treasury 2017 (JTT) vo forme filmového šotu. Publikáciu pripravujú EACT, PNB Paribas, PwC a SAP a obsahuje 3 časti: Dátové analýzy, regulácia a compliance, kybernetická bezpečnosť. Publikácia bude prezentovaná na EuroFinance konferencii v októbri vo Barcelone.
- Koncept EACT summitu 2018, ktorý sa uskutoční opäť v Bruseli v hoteli La Hulpe v dňoch 16. a 17. marca 2018. formát summitu zostáva rovnaký: 40-50% plenárne zasadnutie a 60-50% break-out zasadnutia. Summit je len na pozvanie a pre účastníkov bezplatný. Slovensko má pridelené 2-3 miesta. Účastníkov summitu nahlásia NTA do 24. 11. 2017. EACT odporúča obmenu účastníkov.
- Tamas Onody z maďarskej asociácie HTC predstavil publikáciu „Európa v našej peňaženke“, ktorej je autorom. Publikácia obsahuje 532 bankoviek zo 40 krajín Európy.

V rámci odborného zamerania činnosti boli prerokované a diskutované nasledovné oblasti:

- BREXIT a dopad na EACT. Francúzska asociácia (AFTE) prezentovala vylúčenie ACT (britská asociácia) z rokovaní / hlasovania v prípade, že sa budú prerokovávané otázky týkať EU. Ostatné NTA tento názor nepodporili.
- ACT prezentovalo vydávanie ACT Treasury časopisu elektronicky. Časopis bude elektronicky distribuovaný i členom SAF.
- Niekoľko národných asociácií (NTA) vytvorilo pracovnú skupinu Fintech. Pracovná skupina pozve 5-6 Fintech spoločností na EACT summit do Bruselu.
- Zasadnutie správnej rady EACT v roku 2018 bude 16. – 17. marca v Bruseli a na jeseň v Prahe.

Na spoločnom zasadnutí správnej rady EACT a IGTA boli diskutované nasledovné oblasti:

- Implementácia smernice PSD 2 v oblasti okamžitých platieb, e- fakturácie a služieb iniciácie platieb za účelom zlepšenia obchodných pravidiel a technických štandardov.
- Regulácia a lobbying
 - EU – BREXIT, daňový formulár na auto certifikáciu,
 - USA – Dodd-Frank legislatívy, potencionálne zmeny v oblasti pravidiel pre deriváty.
- Návrh a spracovanie dotazníka pre KPI, ktorý bude iniciovať ATEB (Belgická asociácia) a IGTA.
- Brexit a jeho dôsledky pre treasury a treasurerov.
- Kybernetická kriminalita – bola zriadená v rámci EACT 6 členná pracovná skupina s podporou BNP Paribas a PwC. Pracovná skupina vstúpila do GCA (Global Cyber Alliance).
- Hong Kong – po 20 rokoch od návratu do Číny, ekonomické a administratívne zmeny.

Informácia zo zasadnutia správnej rady IGTA v Berlíne

16. septembra sa uskutočnilo v Berlíne riadne zasadnutie Správnej rady IGTA, ktorej predchádzalo spoločné zasadnutie EACT a IGTA. Zasadnutia sa zúčastnilo 22 členov a pozorovateľ z Maroka, 3 členovia sa ospravedlnili. V rámci vnútorných záležitostí IGTA bolo prerokované a schválené:

- prezentované hlavné aktivity v roku 2017, e-journal, ktorý bol poskytnutý i členom SAF,
- pán Helmut Schnabel bol zvolený 4. krát po sebe za predsedu,
- aktualizovaný článok 8, Stanov IGTA, ktorý sa týka prijímania nových členov,
- model financovania IGTA aktivít prezentovaný predsedom pánom H. Schnabelom. Schválený model tzv. „Hosťovanie a sponzorovanie“ spočíva v kombinácii NTA ad hoc podujatia alebo NTA lokálnej konferencii spolu so sponzorovaním treasury konferencie.

Ing. Andrej Révay, prezident SAF

Corporates steer Journeys to Treasury 2017. Spotlight on data analytics, compliance and cybersecurity

JOURNEYS TO TREASURY +

Striving for the summits of treasury with BNP PARIBAS - EACT - PwC - SAP

Paris, 4 October 2017: BNP Paribas, the European Association of Corporate Treasurers (EACT), PwC and SAP have launched the second edition of 'Journeys to Treasury' (JTT), a collection of hands-on conversations about treasury today and tomorrow made *with and for* treasurers.

The second edition of *Journeys to Treasury* aims to identify the truly transformative and potentially disruptive changes in the world of treasury. It builds upon a series of surveys, interviews, panel discussions and interactive sessions which took place throughout 2017 to identify the most pressing topics in the world of corporate treasury. The 2017 edition of the report presents pertinent corporate case studies that illustrate how treasurers are addressing these topics.

The three key themes of JTT 2017 are data analytics, compliance & regulation, and cybersecurity. In line with the philosophy of the report, these topics have been developed with the joint perspectives of the bank, the industry association, the consultant and the software vendor.

On **data analytics**, the report finds that since treasury-related data is already centrally organised, data analytics can be used by treasurers for smarter decision-making. JTT 2017 also demonstrates the use of artificial intelligence as a performance booster, and shows how a global leader in the flavours industry used robotics and AI to its advantage.

In the second section, JTT examines why **compliance and regulation** continue to dominate the treasurer's agenda with a roadmap that appears to be endless. It addresses the challenges that treasurers face in assessing the impact of constantly changing rules, to which recent geopolitical changes have added their own layer of complexity. The case study in this section demonstrates how treasurers can benefit by working hand-in-hand with tax experts and by focussing on transparency.

Finally, in the third section, the report puts **cybersecurity and fraud** under the microscope. In an increasingly digital world with fraudsters becoming more agile every day, treasurers have no choice but to be proactive. Yet even the best-designed cybersecurity policy offers no guarantees of total protection of corporate data. The report analyses how, after being a victim of social engineering fraud, a leading agro-industrial group both adapted its internal culture and updated its agreements with its financial partners.

The first edition of *Journeys to Treasury* made a lasting impression on the corporate treasury community, with as many as 1,387 downloads across the world and more than 24,000 visits to the report's website within the first three months of its launch.

Journeys to Treasury 2017 has been launched at EuroFinance Barcelona and is available for download at www.journeystotreasury.com.

Aktivity SAF v rámci projektu odvetvových štandardov na Slovensku

Radi by sme Vás informovali o aktivitách SAF v rámci projektu odvetvových štandardov na Slovensku a to v spolupráci so spoločnosťou Crif - Slovak Credit Bureau, ktorá v súčasnosti vydáva publikáciu „Stredné hodnoty finančných ukazovateľov ekonomických činností v SR“ s expertným tímom analytikov pod vedením kapacít z oblasti finančných analýz (prof. Zalai) a štatistiky (prof. Kabát). Projektu sa zúčastňujú viacerí špecialisti a zástupcovia odborných a profesných združení ako aj predstavitelia akademickej pôdy. V tomto roku sa pracuje na dvoch projektoch:

1. Odvetvové štandardy pre podnikateľov účtujúcich v jednoduchom účtovníctve

Projekt, ktorého gestorom a realizátorom je Slovenská asociácia malých a stredných podnikov a živnostníkov sa uskutočňuje pod názvom „Analýza odvetvových štandardov pre podnikateľov účtujúcich v sústave jednoduchého účtovníctva“ financovaný z prostriedkov programu na podporu malého a stredného podnikania MH SR prostredníctvom Slovak Business Agency. Cieľom je vypracovanie metodiky na hodnotenie odvetvových štandardov na základe výsledkov hospodárenia podnikateľov účtujúcich v jednoduchom účtovníctve. Tento unikátny projekt by mal byť zrealizovaný do konca roka, o výsledkoch bude informovaná široká odborná verejnosť a k dispozícii budú výsledky projektu na jeho využitie v praxi.

1. Odvetvové štandardy (OŠ) pre podnikateľov účtujúcich v podvojnom účtovníctve

Cieľom projektu je **prehodnotenie výberu a algoritmu ukazovateľov odvetvových štandardov počítaných a publikovaných v Stredných hodnotách finančných ukazovateľov ekonomických činností v Slovenskej republike**, aby zodpovedali aktuálnym podmienkam pre hodnotenie podnikateľských subjektov a ich sprístupnenie odbornej verejnosti pre následné využitie. Stredné hodnoty sa aj v spolupráci s MF SR (databázová základňa pre spracovanie) spracovávajú a využívajú (teória aj prax) na Slovensku už nepretržite 22 rokov a predstavujú prínos pre štandardné posúdenie podnikateľského prostredia a jeho odvetvových štandardov. Na tomto projekte sa zúčastňujú experti z oblasti finančných analýz, ekonometrie, akademickej obce, štátnej správy a aktívne sa zúčastňuje aj SAF. Vzhľadom na potencionálny prínos členov SAF Vás týmto chceme osloviť s ponukou novej participácie na projekte, ktorého výsledky môžete využiť v praxi vrátane nasledujúcich prínosov:

- Zlepšenie a nastavenie manažmentu kvality na báze odvetvových štandardov
- Možnosť nastavenia štandardných kontrolných mechanizmov pri kontrole a nezávislom hodnotení podnikateľských subjektov (napr. pri zefektívnení a zjednotení výberu daní a cla)
- Analýza sektorov - použitie napr. pri optimalizácii sektorových politík
- Objektívne stanovenie kritérií pre porovnanie výkonnostnej úrovne medzi firmami
- Edukácia a možnosť efektívnejšieho využívania OŠ v rámci podnikateľského prostredia a pri vzdelávaní odbornej verejnosti a študentov ekonomického zamerania atď..

Ďalšie prínosy predstavujú aj parciálne výsledky analýz v priebehu procesu vyplývajúce z testovania (Kontroly na správnosť súčtov a ekonomickej interpretácie, kvalita dát v REGUZ, problematika reálnosti zatriedenia do SK NACE atď.) a ich následné podstúpenie kompetentným inštitúciám.

redakcia

ENGLISH SUMMARY

On the last page we provide brief English summaries of all papers presented in the current issue of our quarterly journal.

EDITORIAL

The editorial note is prepared by Mr. Eduard Hozlár, chief of the journal's editorial board. He discusses problems of business environment in Slovakia, especially tax issues and which activities of the association are developed in this area.

PROFESSIONAL AND THEORETICAL TOPICS

SURVEY ABOUT CORPORATE GOVERNANCE INFORMATION PUBLISHING IN SLOVAKIA IN 2016

Lenka DEBNÁROVÁ

INVESTMENT SUPPORT AS A TOOL OF INVESTMENT PROJECTS' EXTERNAL CO-FINANCING IN SLOVAK ENTERPRISES

Milan FILA – Peter KRIŠTOFÍK

ANALYSIS OF EVALUATION OF SLOVAK REPUBLIC IN „DOING BUSINESS“ RANKING

Tatiana HLUŠKOVÁ – Patrik TUROŠÍK

BUSINESS INCLUSIVITY IN SLOVAK REGIONS

Juraj MIKUŠ

CURRENT OPPORTUNITIES OF INNOVATION FINANCING IN SMES FROM EU SOURCES IN THE LEAST DEVELOPED REGIONS OF SLOVAKIA

Milan FILA

ASSOCIATION PAGES

In the association pages SAF we offer:

- Information from the Board Meeting of IGTA and EACT in Berlin
- Press release „Journeys to Treasury“
- Activities of SAF in „Industry Standards in Slovakia“.

HN konferencie

SAF Slovenská asociácia podnikových finančníkov

15. ROČNÍK KONFERENCIE

FINANČNÉ RIADENIE PODNIKOV 2017

24. – 25. OKTÓBER 2017 RADISSON BLU CARLTON HOTEL BRATISLAVA

Generálny partner

UniCredit Bank

Partneri

Union
Poistovňa

EPLFINANCE
Príslovie, s.r.o.

the answer company™
THOMSON REUTERS®

Mediálni partneri

HN HOSPODÁRSKE NOVINY

HN ONLINE.SK

PROGRAM KONFERENCIE

Odborný garant programu: **Jozef Makúch**, guvernér NBS Moderátor konferencie: **Marek Mašura**

24. 10. 2017 18.00 – 21.00

Udeľovanie ocenenia SAF za prínos v oblasti podnikových financií

Odvzdávanie ocenení CECGA spoločnostiam dodržiavajúcim princípy Corporate Governance

Atmosféru slávnostného večera doplnia bluesové tóny v podaní Zuzany Suchánkovej TRIO a recepcia

25.10.2017

1. PANEL MAKROEKONOMICKÝ VÝHLAD 9.05 – 9.45

Výhľad ekonomiky Slovenska. **Ján Tóth**, viceguvernér NBS

Férový daňový režim pre úspešné Slovensko. Možnosti vytvorenia dlhodobej koncepcie stabilného a konkurencie-schopného daňového režimu. **Daniela Klučková**, generálna riaditeľka sekcie daňovej a colnej MF SR

2. PANEL AKO PREŽIŤ A ZVÍŤAZIŤ NA SPOLOČNOM TRHU 10.00 – 11.20

Témy: Expanzia firmy do zahraničia. Poznať a vedieť odhadnúť hodnotu firmy, alebo ako si upratať vo firme a zvýšiť jej hodnotu. Bankové služby s pridanou hodnotou – o formách financovania firiem a budúcnosti bánk.

Panelisti: **Jaroslav Habo**, UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.,
Marian Kurčík, Železiarne Podbrezová a.s., **Peter Lukáč**, IAD Investments správ. spol., a.s.

3. PANEL TECHNOLOGIE V AGENDE FINANČNÉHO RIADITEĽA 11.40 – 13.00

Čo sa pre CFO skrýva pod aktuálnymi technologickými buzzwordami. **Michal Bróska**, PosAm

Kybernetické útoky – Ak neodolá používateľ, podnik sa neubráni, **Peter Katrinec**, ESET

Aký potenciál prináša nasadenie umelej inteligencie do firemných procesov za dverami finančných oddelení aj mimo nich, **Tomáš Barcaj**, MindIT a **Adam Blažek**, Cognexa

4. RIADENIE RIZÍK 14.00 – 15.30

Koľkokrát sa dá začínať od nuly? Môžem dosiahnuť zisk, aj keď mi vyhorela firma? Myslíte si, že majster tesár sa neutne? **Marek Švirloch**, Union poisťovňa

Enterprise Risk Management – komplexný pohľad na riziko vo firme alebo finančnej inštitúcii.
Christopher Stringham, Sales Specialist, Risk Thomson Reuters

Vydavateľ a adresa redakcie

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA PODNIKOVÝCH FINANČNÍKOV

Drieňová 3, 821 01 Bratislava

Tel.: +421-2-4363 5667

Fax: +421-2-4363 5667

E-mail: kancelaria@asocfin.sk

Internetová stránka: www.asocfin.sk